

Isontuvan isäntä korjaa evakkoperheen talteen.

Paimion Karjalaseuran 70-vuotisjuhlavuoden alkutapahtumana järjestetty evakkovaellus 23. elokuuta nosti kuvaelmien avulla 70 vuoden takaisen historian silmien eteen. Ohjauksesta vastasi Pauliina Salenius. Kertojana toiminut Kari Kaunismaa johdatti evakkoryhmän ja runsaslukuisen yleisön lyhyen historiallisen katsauksen jälkeen kesään 1944, jolloin karjalaisia tuli Paimion rautatieasemalle kahden raskaan viikon matkustamisen jälkeen. Paikallinen siirtoväen huollon johtaja (Heikki Kuparinen) antoi alaisilleen ohjeita: ”Minä itse ohjaan evakat yhteiskoululle. Siellä katsotaan kunkin tulijan ja perheen sijoituspaikat.” Evakkojen astellessa kantamuksineen paikalle helpotusta soi lottien leipä- ja mehtarjoilu. Kaksi hevosta kärryineen kuljetti tavaraa ja ihmisiä, vasikoita talutettiin, ja toinen niistä löysi omistajansa, Martta Teivosen (käsikirjoittaja Arja Kulmalan).

Tästä alkutilanteesta lähti vaellus yhteiskoululle. Hitaasti laukkujaan ja nyssykoitään kantava väki askelsi Vistantietä. Yleisö seurasi evakkoja kohti välipalaa ja kirjoittautumista.

Mihin päänsä kallistaisi

Paimion Yhteiskoulu toimi kirjautumis- ja majoitustilana. Aluksi siellä järjestettiin evakoille ruokailu ja saivat katsojatkkin kahvia ja pullaa. Siirtoväen huollon tomera virkailija (Armi Suomi) kirjasi saapuneita Johanneksesta, Koivistolta, Kuolemajärveltä, Miehikkälästä, Heinjoelta jne. Paikalliset isännät vievät evakkoja kotiinsa. Näin Paimio ja Sauvo saavat täydennystä asukasmääräänsä. Kyysilän Isontuvan isäntä (Heikki Tuominen) poimii kyytiinsä Peltolat ja Kirjoset: ”Emänt keitti klimppisoppaa ja sanoi, et ruoka on val-

mist ku te tulette.” Klimppisoppa- ja piirakakulttuuri törmäsivät toisiinsa tai alkoivat elää sopuisasti rinnakkain Paimion väkiluvun kasvettua evakkojen tulon jälkeen lähes kaksinkertaiseksi. Viimeiseksi koulun pihalle jäi Evakon laulusta tuttu äiti viiden lapsensa kanssa. Anniina Vesalaisen laulu sai monen katsojan pyyhkimään silmäkulmiaan.

Täitarkastuksista synnytyksiin

Kuvaelman kolmas osa vei Kansanopiston pihalle, jossa hoidettiin pakolliset täi- ja terveystarkastukset. Odottavan äidin lähestyvä synnytys sekä erään miehen rintatauti epäily kertoivat Paimion parantolan toiminnasta myös muuten kuin sotilassairaalana.

Kirkkopuiston kertomaa

Viimeinen rasti vaelluksella oli kirkkopuiston muistomerkin luona. Tietoon tuli uuden hautausmaan rakentaminen, sankarivainajien hautapaikat ja muistomerkit. Vilma Koskelan esittämän Evakon laulun viimeiset säkeistöt ja Karjalan kunnailla päättivät muistelumatkan 70 vuoden taakse. Sadekuuro kasteli vaellusväkeä vasta viimeisten sävelten soidessa.

Useimmille katsojille evakkovaelluksen kuvaemat kertoivat Suomen historian tapahtumista paikallisesta näkökulmasta ja omien vanhempien tai isovanhempien elämänvaiheista. Vielä paikalla oli useita, joille ne ovat koettua elämää, joka on säilynyt mielessä kaikki kuluneet vuosikymmenet. Lapsena evakkojunasta Paimioon tulleet olivat 40-luvun asuun pukeutuneet paimiolainen Sakari Vornanen ja hankolainen Ritva Kosonen.

Hiukset pois vai täisaunaan?

– Emme joutuneet heti vieraiden hoiviin, sillä pääsimme aluksi isän veljen luokse, Kosonen (o.s. Etholén) muistelee.

Sakari Vornanen seurasi viisivuotiaan repuselkäisen Kalevi Hietasen (Oula Eerikäinen) evakkomatkaa äitinsä kanssa (Hannele Kajander) tarkalla silmällä. – Minä olin juuri tuo viisivuotias poika. Kuusi vuotta täytin joulu-kuussa, hän kertoo.

Evakkovaellukselle olivat saapuneet Espoosta ja Lohjalta myös 83-vuotiaat rouvat, jotka hekin olivat tulleet junalla Paimioon vuonna 1944.

– Kaija Sipilä –

(Kuvat: Jorma Kallonen)

Vaellus kohti Yhteiskoulua.

Sijoituspaikkaa odotellaan.

Päätoimittajan kynästä

Ilahduttakaa lähipiiriänne

Ilahduttamiseen on monta keinoa käytössä, mutta Johannekselaisen tilaaminen uudelle lukijalle ilahduttaa varmasti sekä antajaa että saajaa. Nythän on käynnissä ilmaiskampanja, jolla tämän tutustumistempauksen voi toteuttaa ilman euroja. Eikä saajan tarvitse olla täysi-ikäinen Suomen kansalainen, koska lukutaitoa on nuoremmillakin. Muistamme Heikki Paakkasen vielä pidemmälle menevän linjanvedon tässä asiassa: Johannekselainen yksivuotislahjaksi ja ”mie arvasin jot hää riemastuu”.

Heikki Paakkanen on päivän nimi myös avustajarintamalla. Johannesjuhlissa tämä avustajapalkitsemisen listan tuorein edustaja oli kuvana paikalla ja palkitsemisen perusteet todettiin yleisölle. Lehden palstoille on saatu värikästä eli näyttävää ja luovaa kuva-aineistoa Paakkasen useilta messuosastoilta. Omaleimaisista sarjakuva-albumeista on tehty koostejuttuja ja otettu kuvapoimintoja. Karjalaisen ja erityisesti johannekselaisen kotiseutumatkailun tunne ja into on välittynyt piirroksina lehdenkin palstoilta. Muistamme matkailijaryhmän Kaijalan peltomaisemassa puhumassa käsilläänkin ja kaikilla on asiaa. Muistamme vastaavan ryhmän tullijonossa kantamassa kotiseudun muistoja parempaan talteen. Johannekselaiset juuret ovat osa Heikki Paakkasen henkilöhistoriaa ja niitä hän on pitänyt kiitettävästi esillä.

Koulumuistoista kirjoittamaan

Johannekselainen haluaa kantaa kortensa kekoon karjalaisen sanankäytön saralla. Karjalan Liitto on julistanut kolmi-vuotisen teemajakson, jossa sanankäyttöä tuodaan esiin. Tämä tarkoittaa sekä painettua että puhuttua sanaa ja ilmaisun tapoja tai muotoja on lukuisasti. Painettuna sanana julkaistaan kirjoja tai käydään sähköisillä forumeilla vuoropuhelua, rakennetaan digitaalisia sivustoja. Pitäjälehti painettuna ja kotiin kannettuna on yksi hyvä sanankäytön kanava.

Lehtemme haluaa koota ja välittää lukijoiden koulumuistoja yhteiseksi kokemukseksi. Jo juhlissa julkistettiin tämä teema ja tarkempaa tietoa luvattiin syksyn lehdissä. Julistamme siis kaikille avoimen kirjoituskilvan teemasta koulumuistot. Toteutustapa voi olla suorasanaa tai runomuotoinen tai vaikka piirrosta ja tekstiä. Kuvilla voi muutenkin täydentää kerrontaa, jos siltä tuntuu ja sopivia kuvia on hallussa.

Miksi teemaksi on otettu koulumuistot. Aihe on kaikille tuttu joltain vuosikymmeneltä. Aiheesta voi kirjoittaa yhtä hyvin muistikuvina Johannesen kyläkouluista kuin evakkovaiheen lyhytkestoisina koulukokemuksina tai viime vuosilta karjalaisten juurien ja historiaopetusten yhteensovituksena. Voi kirjoittaa itsestään tai muista koulukumppaneista tai oppisisällöistä. Eikä mikään pakota pysymään edes maan rajojen sisällä, jos koulukokemuksia on karttunut kauempaa. Aihe on näin ollen laaja kuin elämän kirjo. Kirjoituksia ja aineistoja voi toimittaa marraskuun puoliväliin mennessä ja lehden palstoilla aineksia näkyy ensi vuoden puolella. Katso myös viesti tämän lehden takasivulta!

Hannu Rastas

Aineiston toimittaminen

Aineiston toimittamiseen on käytettävissä useita eri vaihtoehtoja. Mieluiten otamme vastaan valmiiksi sähköiseen muotoon tehtyä aineistoa eli sähköpostilla tai levykkeillä toimitettua, mutta kaikki perinteiset menettelytavat ovat edelleen myös käytössä.

Sähköpostin voit lähettää osoitteeseen: hannu.rastas@dlc.fi tai marjatta.haltia@kolumbus.fi. Levykkeet ja paperilla olevan aineiston voit lähettää osoitteella: tai voit toimittaa sen seuran toimistoon Piikkiöön: Johannekselainen, Myllytie 1, 21500 Piikkiö.

Pyydämme toimittamaan aineiston seuraavasti:

Lokakuun numeroon aineisto viimeistään 20.9. (painopäivä 2.10.).

Lehti lähtee jakeluun suoraan kirjapainosta. Osa tilaajista saa sen jo painopäivää seuraavana päivänä ja kaikki kotimaan tilaajat viimeistään kolmantena arkipäivänä painopäivän jälkeen. Jos aineiston toimittamisesta on kysyttävää tai ilmenee häiriöitä jakeluaikataulussa, ottakaa yhteyttä lehtitoimikunnan jäseniin.

Lehtitoimikunta

Kuolleita

Irma Orvokki Isoluoto o.s. **Reiman** kuoli 31.7.2014 Turussa. Hän oli syntynyt 9.10.1937 Johanneksessa. Kaivaten muistavat Markku, Jari ja Katariina sekä muut sukulaiset ja ystävät. Siunattu läheisten läsnä ollessa.

Väinö Valdemar Kaijanen kuoli 1.8.2014 Somerolla. Hän oli syntynyt 13.8.1923 Johanneksessa. Kaivaten muistavat Eeva, Maija ja Reijo, Heikki, Saara, Scott ja Samuel, Veli sekä muut sukulaiset ja ystävät. Siunattu Piikkiön kirkossa 30.8.

Signe Alina Kaiti o.s. **Huunonen** kuoli 21.7.2014 Kaarinassa. Hän oli syntynyt 22.4.1922 Johannesen Huunonsaarella. Kaivaten muistavat lapset, lastenlapset ja lastenlastenlapset sekä muut sukulaiset ja ystävät. Siunattu läheisten läsnä ollessa.

Raili Kyllikki Korelin o.s.**Lipponen** kuoli Naantalissa 1.7.2014. Hän oli syntynyt Johanneksessa 13.10.1935. Kaipauksella muistavat Juha, Pentti-veljen lapset, muut sukulaiset ja ystävät. Raili siunattiin Naantalin kirkossa läheisten läsnä ollessa.

Jouko Ilmari Liikanen kuoli Turussa 3.8.2014. Jouko oli syntynyt 6.12.1935 Johannesen Päätälässä. Suremaan jäivät puoliso, tytär perheineen, muut sukulaiset ja ystävät. Haudattu hiljaisuudessa.

Rakkaamme

Maire Puusa

o.s. Rastas

★ 27.1.1916 Johannes
† 24.6.2014 Kouvola

Hyvien hetkien hohde,
onnelliset ajat kuin äsken poimitut kukat
säilyvät meissä,
nuo vuosien keveät kehykset.
(Pia Perkiö)

Rakasta, kultaista Äitiä, Mummoa ja Iso-mummoa ikävöiden ja kiitollisuudella muistaen

Marjatta ja Kari
Niko, Mirja, Konsta ja Samuel
Mari, Raj, Frida ja Alfred
Virve, Pasi ja Oliver
Riitta ja Pepe
Veera ja Viljami
Anu, Juha, Annina ja Josefina
Irma perheineen
sukulaiset ja ystävät

Rakkaamme siunattiin läheisten ja ystävien saattamana 10.7.2014. Lämmin kiitos osanotosta suuressa surussamme.

Rakkaamme

Laila Inkeri Peltola

o.s. Kontto

* 06.01.1928 Johannes
† 05.08.2014

Tuli valkokyyhky Tikkalasta
Laila-Äitiä taivaan kotiin noutamaan.

Puolisoa, äitiä, mammaa ja isomammaa kaivaten
Onni
Tuula ja Markku
Eeva, Lauri, Rasmus ja Oskar
Suvi, Jarmo ja Juho
Risto ja Tiina
Jenna, Sanni ja Anssi
Maarit ja Jouni
Jouko

Siunattu 16.8 Paimion Mikaelin kirkossa.
Lämmin kiitos osanotosta.

Merkkipäiviä

95 vuotta

Maire Elina Nironen 12.8.2014
Paimiossa (Vaahtola)

85 vuotta

Maija Ilmasti o.s. **Heinemaa**
23.7.2014 Piikkiön Nunnassa
(Rokkala).

Vihitty

5.7.2014 Turussa Martin kirkossa vihittiin **Anniina** (o.s. **Keso**) ja **Kalle Kajander**. Vanhemmat Hannele (o.s. Skyttä) ja Ismo Kajander. Isovanhemmat edesmenneet Helga (o.s. Nevä) ja Armas Skyttä Revonsaaren Pyökärltä.

Nimityksiä

Jyväskylän yliopiston etnologian professoriksi on nimitetty FT, dosentti **Outi Fingerroos**. Outi Fingerroos väitteli tohtoriksi vuonna 2004 aiheesta ”Haudatut muistot. Rituaalisen kuoleman Kannaksen muistitiedossa”. Aineistoon oli haastateltu mm. johannekselaisia siirtokarjalaisia. Myöhemmin hän on tehnyt tutkimusta myös Somaliassa ja Meksikossa. Outi Fingerroosin isoäiti oli johannekselaissyntyinen Elsa Laurila o.s. Lenkkeri. Outi toimi Johannes-Seuran sihteerinä v. 2002-2005 sekä lehtitoimikunnan jäsenenä.

Syyskuu

- Porin seudun johannekselaisten kerhoilta klo 18.00 Tuomarinkatu 2. Pori
- ”Jäi vain nimi sankarin” julkistamistilaisuus klo 14 Paimiosali, Paimion kaupungintalo
- Historiatutkija, FT Pirkko Kanervo Johannes-Seuran toimistolla Piikkiössä klo 10-15
- Perinnekäsityökerho toimistolla klo 10-15. Johannes-sukan kutominen alkaa!

Lokakuu

- Porin seudun johannekselaisten kerhoilta klo 18.00 Tuomarinkatu 2. Pori
- Vaahtola-Rokkala-Riionsaari –tapaaminen klo 13 Johannes-Seuran toimistolla Myllytie 1, Piikkiö
- Päätilän koulupiirin syyskokous klo 13 Littoisten monitoimitalolla

Marraskuu

- Porin seudun johannekselaisten kerhoilta klo 18.00 Tuomarinkatu 2. Pori
- Koulumuistot talteen –kirjoituskilpa päättyy

Johannes-Seuran matkat (ks. s. 10)

21.-23.11. Jouluinen matka Tallinnaan

Johannes-Seuran toimiston aukioloajat syyskuu

KE	3.9.	12 - 17
LA	6.9.	10 - 15
KE	10.9.	12 - 17
KE	17.9.	12 - 17
LA	20.9.	10 - 15
KE	24.9.	12 - 17

Maire Puusa in memoriam

Rakkamme **Maire Puusa** o.s. **Rastas** menehtyi 24. kesäkuuta 2014 Kouvolassa. Hän oli syntynyt 1916 Johanneksessa Kaijalan kylässä.

Isomummon, mummon elämän asennet-ta kuvasi hyvin **Minna Canthin** mietelmä: ”Sielun syvyydestä täytyy sen ilon kasvaa, joka meidän ilomme on. Ja se kasvaa ainoastaan silloin, kun sisälliset vakuutukset ovat sopu-soinnussa elämän ja ulkonaisten olosuhteiden kanssa.” Nuoren Mairen elämä Kaijalan kyläs-sä oli hänelle onnellisuuden aikaa. Mummo oli lähtöisin kaiken kuulemani perusteella kohtalaisen varakkaasta perheestä, Rastaan talosta. Ilo kasvoi osaksi mummon elämää lapsuuden ja nuoruuden vuosina. Työeläisyys ja ahkeruus sekä tässä ajassa eläminen olivat jokapäiväisessä elämässä läsnä. Mummon nuoruuteen kuuluivat valtavat omenatarhat ja työskentely perheen tilalla. Rokkalanjoki siivitti myös lapsuuden ja nuoruuden päiviä, uintiretket joessa ystävien ja leikkikavereiden kanssa sekä toisaalta pyykkihuolto riippumat-ta siitä, oliko kesä vai talvi.

Nuoruuteen mummolle kuului myös toi-minta kylän Martoissa, jossa hän oppi erin-omaiseksi säilöjäksi; mummon bravuurit olivat aina hänen viimeisiin vuosiinsa saakka upeat mehut ja hillot, hapankaali, suolakurkut ja erilaiset etikkasäilykkeet. Minkä hän nuo-rena oli oppinut, sen hän myös vanhana taisi.

Mairen ja Nikolain (**Nikolai Puusan**) kih-lamatka suuntautui Viipuriin 1930-luvulla. Ohjemassa oli virallisessa kihlakuvassa käynti ja sormusten osto. Pian kihlajaisten jälkeen seurasivat häät silloisen perinteen mukaan. Häitä vietettiin Kaijalan nuorisoseuran ta-llolla. Kaikki tarjoilut olivat Mairen tekemiä yhdessä kylälaisten kanssa. Mummoni ker-tomuksista minua aina pienempänä hieman pelottivat tarinat kuokkavieraista, joita jokai-sissa häissä myös vieraili. Häiden jälkeen oli edessä muutto Rastaan talosta Puusan taloon. Avioliitto oli 1900-luvun alkupuoliskolle tyy-pillinen. Nuorikko (mummo) muutti miehen-sä kotitalalle ja lapset olivat luonnollinen osa perheen perustamista.

Suunnitelma tulevaisuudesta tehtiin yh-dessä puolison kanssa, ajatuksena rakentaa oma koti Kuoppamäen tilalle. Uuteen perhee-seen syntyi ensimmäinen lapsi **Aili Tellervo** (1938). Valitettavasti Suomea koetellut sota katkaisi tulevaisuudensuunnitelmat ja alkoi monivaiheinen aika Maire-mummomme elä-mässä evakkomatkoineen ja sodan aiheutta-mine haasteineen.

Sota- ja evakkoaikaa voisi kuvata Maire Puusan elämässä sanoilla utteruus – jatku-vaa, hellittämätöntä toimintaa – tunnollis-ta vaivannäköä; ahkeruutta; palavaa intoa. Utteruus on velttouden tai joutilaisuuden vastakohta.

Miesten lähtiessä puolustamaan Suomea naiset ja lapset suuntasivat Kaijalan kylästä evakkomatalle. Maire lähti tyttärensä Ailin ja äitinsä (**Hilma Rastaan**) kanssa matkal-le Ruokolahden kautta Piikkiöön. Piikkiössä heitit olivat vastassa erilaiset tavat ja tottu-mukset, karjalainen vs. länsisuomalainen ruokakulttuuri (kukot ja piiraat vs. länsisuo-malainen leipä ja puuro ja tehdäänkö ruoka unissa vai liedellä). Siinä oli nuorelle äidille opettelemista.

Evakkoaikana yhteydenpito sukulaisten ja kyläläisten välillä oli erittäin vilkasta, kirjeet kulkivat viikoittain sisältäen tietoa perhees-

tä, sukulaisista ja kyläläisistä. Se oli aikamme Facebook. Evakko aikaan kuului myös vahvasti avioliitosta huolehtiminen, pelko menetykses-tä, ruoka- ja vaatepaketit rintamalle, vaattei-den pesu - rintamalta tulleet vaatteet pestiin ja lähetettiin puhtaina takaisin. Huoli läheisistä ja tulevaisuudesta oli läsnä koko ajan.

Sodan aikana Puusan veljekset perheineen hankkivat uuden tilan Valkealan kunnasta Kuivalan kylästä. Alkoi jälleenrakentamisen aika, vaikka sodan uhka leijui elämässä edel-leen. Kuivalaan asettuivat Maire ja Nikolai tyttärensä Ailin ja **Marjatan** (1943) kans-sa, samaan taloon **Aukusti Puusan** perheen ja **Olga Puusan** perheen sekä **Karoliina**-mummon kanssa. Alku uudessa talossa oli haastavaa. Patjat täytettiin itse kerätystä hei-nästä, mitään ei ollut, mutta taloa ja tilaa piti hoitaa. Paluu yhdessä asumiseen oli sopeutu-mista vaativaa. Maire-mummolla karjalaisuus näkyi hänen toiminnassaan kylässä: vaikka it-sellä ei ollut juuri mitään, autettiin muita aina kuin vain voitiin, olivatpa kyseessä sotamiehet tai kyläläiset.

Usko tulevaisuuteen, toimeliaisuus, kylän toimintaan osallistuminen ja Martat täyttivät uuden elämän, ja postin vienti pyörällä Utin asemalle tai Valkealan kirkolle veivät paljon aikaa arjessa.

Kouvolan kaupunkiin Kaunisnurmelle Maire ja Nikolai (mummo ja vaari) muuttivat 1959. Yhteinen tila myytiin ja oli ensimmäisen oman kodin aika. Vaarista tuli varastomies Tielaitokselle ja mummosta talonmies – hän hoiti hiililämmityksen, lumityöt ja pihan hoi-don sekä vuokralaiset. Marjapensaat ja vilje-leminen saivat uuden alun, myös omenapuut palasivat Mummon elämään.

Mummo sai ensimmäisen lapsenlap-sen 1962, kun **Riitta**, Aili-tyttären ja **Heino Olkkosen** tytär, syntyi. Mummo huolehti paketteja Kuopioon pienelle Riitalle ja Marjatta-tyttarelle Helsinkiin, opiskelijaelä-mää helpottamaan. Omaa lapsuuttani ku-vaavat upeat, rauhalliset hiihtoretket Korian pelloilla. Mummolle oli ihanat sukset sodan ajalta (lenkkisiteet) ja aina eväitä mukana. Toinen lapsenlapsi **Anu**, Ailin ja Heinon toi-nen tytär, syntyi 1969. Mummon pakettien lähettäminen jatkui, ja Kuopioon saatiin pihan marjoja, vaatteita (ihanaat farkut ja mekko jos-sa taskut). Mummo oli mestarillinen vanhasta uutta -tekijä ja hän kierrätti tavaroita jo paljon ennen kuin siitä tuli muoti-ilmio.

Marjatan ja **Kari Hietalan** lasten **Nikon**, **Marin** ja **Virven** syntymät kahden vuoden vä-lein vuodesta 1975 alkaen toivat uutta tohinaa mummon elämään. Muita ilon aiheita oli mat-tojrn kutominen: räsymatot alakerran kuto-mossa ja isot pörrökuteiset matot Savonkadun kutomolla – mattoja on tullut varmaankin rei-lut 100...

Viikoittainen matkustaminen (maanana-taista perjantaihin) Helsinkiin Marjattaa auttamaan tuli osaksi mummon elämää 1980-luvun alussa, jolloin karjalaisen suur-perheen tapaan mummo hoiti Marjatan lapsia ja mahdollisti Marjatan sekä Karin tutkimus-työn.

Mummosta tuli isomummo, kun **Veera** (Riitan tytär) syntyi 1986, hänsai ensimmäi-nen lapsenlapsenlapsensa. Veeran ja isomum-mon elämässä sattui hauskoja hetkiä usein Prismassa, kun mummo katosi ja Veera tou-hukkaasti etsi isomummoa ja huuteli häntä.

Kohta hyllyn välistä kiiruhti pienempi iso-mummo. Muut ihmiset ihmettelevät ja hy-myilivät; johtuikohan se siitä, että isomummo olikin oikeasti pieni ihana mummo.

Lapset Aili ja Marjatta ja lastenlapset Riitta, Anu, Niko Mari ja Virve sekä lastenlas-tenlapset **Veera**, **Annina**, **Josefina**, **Konsta**, **Frida**, **Samuel**, **Alfred**, **Oliver** ovat olleet iso osa Maire Puusan elämää. Nikolain kuoltua 1993 mummo jäi leskeksi. Silloin hänen päi-väänsä syntyi uusia karjalaisen suurperheen hetkiä. Päivälliset syötiin yhdessä mummon kanssa päivittäin; milloin mummo laitto ruo-kaa ja milloin oli Ailin vuoro.

Aina viimeisiin vuosiin saakka mummo oli läsnä elämässä, hän virkkasi pitsejä, teki valta-vasti perinnekekäsitöitä, applikointia, kansallis-puvun Heinolle, kutoi poppanoita ja ompeli. Isomummo, mummo muisti kaiken, eli tässä päivässä ja nautti keskusteluhetkistä.

Mummolla oli myös salaisuus, joka pal-jastui yllättäen meille muille Marin ja **Rajin** kihlajaisissa: hän ymmärsi englannin kieltä melko hyvin. Salaisuuden taustalla oli päivit-täinen Kauniiden ja rohkeiden seuraaminen, mistä englannin kieli oli tullut mummolle tu-tuksi. Kihlajaisissa hän aina tiesi, mistä me muut puhuimme.

Mummoa kohtasi viimeisinä vuosina myös erittäin vaikeita asioita: ensin oman tyttä-ren menetys ja vävyn sen jälkeen. Järjestys oli mummon mielestä täysin väärä. Tämä tarkoitti myös elämän uudelleenjärjestelyjä. Marjatan läsnäolo tuli välttämättömäksi vii-ikonloppuisin Kouvolassa, ja Marjatta lunasti erittäin hyvin lupauksensa huolehtia mum-mosta. Lastenlasten ja lastenlastenlasten vierailut ja puhelut saivat aivan uuden mer-kityksen.

Onnellisuus on tutkimusten mukaan lä-pitunkeva tunne siitä, että elämä on hyvää. Mummo sai kaikesta huolimatta elää onnel-lisena.

Olen itse saanut pitää mummon melkein 52 vuotta, nauttia ensimmäisen lapsenlap-sen etuoikeudesta. On kovin vaikeaa päästä irti rutiinista käydä mummon luona viikon-loppuisin aina kauppareissujen yhteydessä. Vielä nykyäänkin saatan sanoa, että menen käymään isomummolla ja samalla hoidan kauppa-asiat (puhelu mummolle, tarvitaan-ko jotain, juttutuokio ja kahvit) – ja muistan, etten enää voikaan.

Olen huomannut ihailevani ihmisiä, jotka ovat viisaita, rohkeita, rehellisiä, sinnikkäitä, aitoja ja empaattisia. Mummo oli sellainen ih-minen. Hänellä oli kyky olla läsnä kulloisessa-kin hetkessä ja hän osasi osoittaa kiitollisuutta ympärillä oleville ihmisille ja elämälle.

– **Riitta Eiskonen**, Maire Puusan tyttären Aili Olkkosen tytär –

Taivalta taittaen

Kumuna kaikuvi tykkien
jyly
edessä jälleen lähtö
on tyly
Vain vuosia muutama
taapain menen
kodeista lähtö tätä
oli ennen
Silloin lähellä vuoden
loppu
nyt tuli kesällä matkalle
hoppu
Mukaan tavaroita sentään
ehdittiin koota
jo aiemmin täytetty muutama
loota
Eläköita talossa pellolla
ollen
tavarat laitettiin rattaille
pollen
Jotta niille oisi enemmän
tilaa
kuski vain itsensä kuormalle
hiilaa
Tyttäret ryhmänä lehmiä
ajaa
jalkineen pohja jo matkalla
vajaa
taival myös monta rakkoa
hiersi
pääteitä vältellen reitti
se kiersi
Hevosilla aisoissa ankara
työ
vedossa tiukilla rahkeet
setolkkavyö
Alamäkiin kärryjen alle
laitettiin julku
saatiin liialle vauhdille
sulku
Yöt tienlaidoilla kuusien
alla
illoin ruokia nuotiolla
varistamalla
Verskiä voitakin osalla
matkaa
kärryjen liike sen kermoista
vatkaa
Kulkijat yllätti talvinen
sää
tämä Juhannusaatto mielihin
jää
mittari määrittä asteita
kaksi
luonnossa vihreä vaihtuikin
valkeaksi
Viikko jaloin kun tehty
on matkaa
saatiin junien kyydissä
jatkaa
härkävaunujen suodessa
lepoja
ajajat eteenpäin viel
ohjasti hepoja
Monella perheellä lisänä
huoli
matkansa aikana jäseniään
kuoli
Pommeja putosi asemille
asti
monen hurme radanvarтта
vuotaen kasti
– **Sakari Sailola** –

2.2.1945 Paimiossa V&U-seura **Iskun** ta-
lossa pidetyssä johannekselaisten kokouk-
sessa päätettiin perustaa **Paimion Seudun
Karjalaiset r.y.** -niminen yhdistys, kotipaik-
ka Paimio. Kokouksessa oli saapuvilla 39
henkilöä. Kokouksen puheenjohtajaksi valit-

tiin **Mikko Nieminen**, pöytäkirjan tekijäksi
Rauha Joronen sekä pöytäkirjan tarkastajiksi
U. Riikonen ja **J. Rikonen**.

Yhdistyksen johtokuntaan tulivat valituiksi
Laila Laurikainen, **Siiri Luukkonen**, **Rauha
Joronen**, **Heimo Heimola**, **Mikko Nieminen**,
Väinö Pyyhtiä ja **Erkki Kottonen** varsinaisina
sekä **Juho Koivunen**, **Toivo Tynynmaa** ja **Vilho
Reponen** varajäseninä. Johtokunnan puheen-
johtajaksi valittiin Mikko Nieminen.

Tilien tarkastajiksi valittiin **Arvo Sinkko-
nen** ja **Jorma Heimola**, varalle **Viljo Kouki** ja
Eino Kontto.

Kokouksessa tehtiin myös päätös jatkaa ai-
kaisemmin alettuja kerhoiltoja kokoontumalla

joka kuukauden ensimmäinen ja kolmas per-
jantai. Samoin päätettiin jatkaa aikaisemmin
alettua kuorotoimintaa. Vuosikymmenten
ajan yhdistys on rikastuttanut monipuolises-
ti Paimion kulttuuri- ja urheiluelämää.

2000-luvulle tultaessa toiminta oli hiipu-
massa, sillä vuonna 2006 jäseniä oli vain 34.
Arja Kulmalan puheenjohtajakaudella (2006
alkaen) yhdistyksen nimi muutettiin Paimion
Karjalaseuraksi. Jäsenmäärä on lisääntynyt
huomattavasti: jäseniä on nyt lähes 200.
Jäsenistö on myös nuorentunut, alle 50-vuo-
taita on 15% ja 40% sijoittuu ikävuosiin 61-71.
Varsinais-Suomen karjalaisseurojen piirin ke-
vätkokouksessa 2014 Paimion Karjalaseura sai

1. palkinnon, pokaalin aktiivisimmasta kun-
toralliin (ent. evakkoralli) osallistumisesta
V-S. piirissä ja huhtikuun lopulla Karjalan
Liiton liittokokouksessa Helsingissä yhdistyk-
selle annettiin kunniakirja valtakunnallisesta
3. sijasta toiminnastaan KL:n toimintapistei-
den perusteella luokiteltuna.

**70-vuotisjuhlavuosi jatkuu 2015 lukuisin
tapahtumin, ja tekeillä on mm. juhlapöytäkirja
aiheesta Karjalaiset Paimiossa.**

**Paimion Karjalaseuran loppuvuoden
tapahtumakalenteri sivulla 11.**

Johannesjuhlat

Hartaustilaisuus Piikkiön kirkossa

Piikkiön vanha harmaakivikirkko kokosi suojiinsa Johannesjuhlien väkeä kauniina kesäisenä aamuna. Kirkko on rakennettu 1750-luvulla. Perimätiedon mukaan sen rakentamisessa on käytetty osittain kiveä, joka on tuotu Kuusiston piispanlinnan raunioilta. Puheen piti rovasti Paavo Väntsi ja urkurina toimi Juha Viljanen. Muistomerkeille laskettiin kukkaset.

Kukkapartioiden johdattamana kirkkovaiki poistui ulos Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkeille. Kirkonkellojen soiton jälkeen muistomerkeille laskivat kukat **Janne Aso** ja **Annikki Suikki**. Kunniavartiossa seisoivat **Auvo** ja **Kirsti Paju**. Täältä siirryttiin

Piikkiön sankarivainajien muistomerkeille, jossa kunniavartiossa seisoivat **Eeva-Liisa** ja **Auvo Hentula**. **Paavo Hovi** ja **Liisa Katajainen** lasivat kukkaset.

– Liisa Katajainen –

Kiitos Piikkiölle

Taas kuului puheen sorina kun Johanneksen väki Piikkiössä kerran vuoteen ystävänsä näki

Hapalohko makoisalta meille taas nyt maistui ja puheenaiheet vilkkahasti sillä välin vaihtui

Mäen Vesa juontajana toimi taitavasti ja Karjalaisten laulu kaikui aivan ulos asti

Ohjelmaa oli monenlaista torvisoiton myötä ja kansantantuhun tanssijat teki hikipäässä työtä

Professori Soikkasen jutut naurattivat karjalaisten herrain kaskut oli tosi kivat

Mitäleitä jaettiin niitä ansainneille se oli hyvä kiitos paljon toimineille

Piikkiölle suuri kiitos juhlat oli oivat ne meidät kaikki joukolla yhtehen taas toivat

Paimiossa ensi vuonna taas me tavataan ja siellä kaikki vanhat tutut jälleen halataan

Seija Kaiti

Rovasti **Paavo Väntsin** tervehdyssanojen jälkeen hiljennymme kuuntelemaan Johanneksen kirkonkellojen kumahtelua. Juhlavasti ja vakaasti soivat kellot johdattaen ajatuksemme entisille menetetyille kotitanhuille. Siellä kirkkokummulla on tänäkin kesänä veistettu Suvivirttä kaksi kertaa. Kellojen vaiettua urkuparvelta kiiri kirkkosaliin kaunistava viulunsoittoa. Myös urkurina toiminut **Juha Viljanen** tulkitsi koskettavasti kaihoisaa sävelmää ”Jo Karjalan kunnailla”.

Virrenveisuun jälkeen rovasti Väntsin puheessa oli aiheena muukalaisuus apostoli **Paavalin** kirjeestä efesolaisille. 70 vuotta on kulunut meidän karjalaisten viimeisestä evakkoonlähdestä. Meillä ei ollut valinnan varaa. Olimme vieraita ja muukalaisia uusilla asuinsijoilla. On koettu vaikeita aikoja ja ihmeellisiä aikoja. Elämämme on muotoutunut joko kotimaassa tai ulkomailla. Apostoli Paavali sanoo kirjeessään: ”Ette enää ole muukalaisia...” Kirkonkellojen soitto nostatti mieleen lapsuusajan evakkoonlähden tunnelmia Kaijalasta. Kesäkuu toi tullessaan erilaisia päiviä. Autojonot kulkivat kohti Viipuria. Kuului jyrinää, mutta se ei pelottanut. Oli lähdeittävä ja jätettävä kaikki tuttu ja turvallinen. Kellojen soiton aikana muistimme myös poisnukkuneita, sankarivainajia ja Karjalaan haudattuja. Tilaisuus päättyi kiitosvirteen, jossa virren sanojen mukaisesti löydämme paljon kiitoksen aihetta elämästämme.

Kotiseutujuhla tanssin ja sanan merkeissä

Päivään sisältyi hartaustilaisuuden jälkeen kymmenkunta kylä- tai sukuseurakokoon-tumista, perehtymistä taidokkaihin käsi-työesimerkkeihin opastuksen kera, tutus-tumista vanhimpiin Johanneksen kansallis-puvun piirrossuunnitelmiin sekä ruokailun, kahvituksen tai piirakkanautintojen ohessa vanhojen Johannes-kuvien katselua.

Liikuntahallin puolella pidettiin seuran kokous ja myytiin tai esiteltiin johannekselaisia perinnetuotteita, uusimpia paino-tuotteita sekä hoidettiin lehtiasioita.

Kotiseutujuhla avattiin musiikin keinoin. Tällä kertaa orkesterina toimi **Kuusiston Puhaltajat**. Avauksen ohella orkesteri säesti kaikki yhteis-laulut ja esitti myös juhlan henkeen sopivan

musiikkisikermän. Puheenjohtaja **Janne Aso** lausui tervehdyssanat ja otti samalla esiin seuran ajankohtaisimmat hankkeet. Niistä lähimpänä toteutustaan oli monivuotinen kirjahanke erityisesti sotavuosien johannekselaismuistoista, kirjapainotuotantoon menossa tuossa vaiheessa. Neuvottelut Johanneksen kirkonmäen muistomerkin muutoksista ovat etenemässä syksyllä osapuolia tyydyttävään muotoon ja kotiseutumatkak ovat jälleen yhteiskeskustelujen aiheena.

Halikon nuorisoseuran tanhuryhmä esitti juhlassa fyysistä kuntoa. Kahteen eri otteeseen ja kahdella eri pukukoodilla esiintynyt ryhmä joutui lämpöaallon seurauksena tiukkaan paikkaan. Liki parikymmenminuuttiset esityssarjat vietiin läpi taitavasti ja osin tilan-

nekohtaista luovuutta osoittaen. Joukossa oli perinteisiä tanhuja, mutta mukana myös aivan uudenlaisia musiikkisovituksia tanhu-areenalle.

Karjalaiset ja turkulaiset sanankäytön puntarissa

Professori **Timo Soikkasen** juhlapuhe oli persoonallinen kuvakulma turkulaiseen kaskuperinteeseen, johon nimekkäät karjalaisten edustajat antoivat uudenlaista pontta vuosikymmenten ajan. Soikkanen oli kuitenkin sitä mieltä, että elämä on tasaantunut tai tasapäästynyt eikä nykyisessä tasa-arvoisemmassa ympäristössä kuki enää niin persoonallista huumoria kuin parhaimmillaan tai pahimmillaan.

Esityksen erityisenä teemana oli turkulaisuuden ja karjalaisuuden kohtaaminen. Soikkanen tulkitsi perinteisimmän turkulaisuuden ja luonnollisimman karjalaisuuden olevan ääripäissä toisiinsa nähden. Turkulainen ei tuntemattomia tervehti tai ryhdy juttusille, mutta karjalaiseen mielenlaatuun on riittänyt vaikkapa yhteinen odotushuone tutustumisen pohjaksi. Yksipuolisia keskustelukokemuksia on ollut seurauksena. Turkulaisen tuppisuumenettelyn taustalla ei ole epäkohteliaisuus, vaan Soikkasen mukaan halu pitää oma reviiri arvossaan ja antaa reviirinsä muillekin – lähelle ei tupata. Siksi karjalaiset sanavalmiit sutkauttajat saivat tilanteissa viimeisen sanan ja karjalainen huumori nousi näkyviin.

Professori Timo Soikkanen.

KL:n toiminnanjohtaja Satu Hallenberg.

Turku oli yllättävän vahvasti karjalaisvaloituksen kohteena. Turun yliopistoprofessoreista oli enimmillään yli kolmannes juuriltaan karjalaisia. Viipurilaisten vaikuttajien ydinjoukko näkyi ja kuului. **Tauno Nurmela** ohella esiin marssitettiin ylläkäri **Klossner**, heidän vanavedessään **Salmi, Hovi, Pekkarinen, Rauramo, Reenkola ja Jääskeläinen**. Helsinki on kaikesta päätellen ollut liian suuri sulatusuuni eikä karjalainen mielenlaatu päässyt samalla tavalla esiin kuin turkulaisessa miljöössä.

Esityksen ajasta suurin osa olikin kasakuvalikkoa edellä mainittujen persoonien arkitilanteista. Soikkasen määritelmässä kasaku on tosi pohjainen tarina, tarkistettu ja omaan aikaansa sidottu, osa kulttuurihistoriaa. Kaskukokoelmassa ylläkäri Klossner sai suurimman sijan. Klossnerilta oli esimerkiksi tuttu kyselyt miten Turussa oli mennyt Hämeenlinnasta muuton ja uuden viran myötä. ”No se on vähän simmottis ja tommottis siäl Turus. Mutta olenpahan kaupungin eniten verotettu lääkäri eikä ole vielä täytynyt heittäytyä kohteliaaksi!”, vastasi Klossner ja osoitti että sujui viipurilaiseltakin tarpeen tullen turkulainen kieliasu. Tämä oli yläpään esimerkki, muitakin joukossa oli lukuisia. Yhteenvetona voisi todeta, että professori Soikkanen on kokenut ja koonnut yhden menneen aikakauden kuvan kaunistelematta talteen ja karjalaiset ovat siinä kuvassa etualalla.

Huomionosoituksia vanhoihin ja uusiin muotoihin

Juhlissa jaettiin Karjalan Liiton ansiomerkkejä kultaisesta pronssiseen. Kultainen merkki kiinnitettiin **Paavo Hörkön** rintapieleen, hopeisen saivat **Hannu Lenkkeri** ja **Auvo Paju**, pronssimerkin **Saara Hörkkö**, **Ritva Katajainen-Heikkilä** sekä **Paavo Skyttä**. Seuran sisäisenä huomionosoituksena otettiin käyttöön uusi ansiomitali ”tunnustuksena pitkäaikaisesta ansiokkaasta työstä johannekselaisen perinteen säilyttämiseksi ja siirtämiseksi tuleville sukupolville”. Ensimmäiset ansiomitallit luovutettiin **Marjatta Haltialle**, **Hannu Rastalle** ja **Yrjö Ahjosaarelle**. Karjalan Liiton toiminnanjohtaja **Satu Hallenberg** esitti palkituille onnittelet ja kiitokset ja toi samalla esiin liiton useampivuotisen teeman karjalaisesta sanankäytöstä.

Pitäjälehti Johannekselaisen avustajapalkinto suuntautui tällä kertaa kuvasektorille. Lehtitoimikunnan valintana oli sarjakuvataiteilija, piirtäjä ja johannekselaisten juuriensa aktiivinen esillä pitäjä **Heikki Paakkanen**. Vuosien varrella lehti on välittänyt esimerkkejä hänen karjalaispiirroksistaan sekä tehnyt juttuja hänen luovista messuosastoistaan ja sarjakuva-albumeistaan. Heikki Paakkanen oli estynyt saapumasta paikalle, mutta esiteltiin yleisölle kuvallisesti.

Palkitsijat ja palkitut yhteiskuvassa.

Seurakin sai ansiomitalin, sillä juoksuvalmentaja **Kari Sinkkonen** lahjoitti rompekasasta löytynen vanhan urheiluseura Johanneksen Kireiden hopeisen ansiomitalin. Rompekasamitali oli saanut ympärilleen kehykset ja tiedot, joten toimiston seinältä se voidaan aikanaan kohdata. Urheiluseura-aiheeseen palataan syksymmällä.

Kutsuhuuto Paimioon

Johtokunnan jäsen **Pekka Saaristo** oli jälleen kutsumassa juhloväkeä ensi kesän juhliin Paimioon. Karjalaisesta sanankäytöstä saatiin konkreettista havaintoaineistoa, Silkkikivi-näytelmän katkelma syttyi eloon teatteriammattilaisen keinoin. Kutsu puhutelti kuuluvasti murteen muodossa ja matka käy yhteiseen suuntaan taas vuoden päästä.

– Hannu Rastas –

Pj Janne Aso ja Kari Sinkkonen urheilumuistojen äärellä.

Hankalan ja Pukin koulupiirien kokous

Vapaamuotoinen kokous sujui keskustelun merkeissä. Haastelimme yhdessä aluksi kesämatkoista. Ilmat suosivat matkoja ja saariin menijöitä jäi kuitenkin ihan tarpeeksi. Maailman poliittinen tilanne pelotti useita matkustajia peruuttamaan matkansa. Huuonsaareen ja Revonsaareen oli retkeiläisiä, mutta Haltiansaareen ei ollut ainuttakaan. Revonsaaren eteläpäähän ei myöskään ollut menijöitä. Revonsaarelaiset rantautuivat kaikki Lietteelle. Sieltä eräs matkustajista

käveli edestakaisen matkan Henttolaan asti. Keskusteltiin myös matkojen ajankohdasta ja hinnoista. Viisumikustannukset ja venemaksu nostavat hintaa. Kaipailtiin myös tietoja **Uotilan Mairesta**. Lähetämme tässä kaikki hänelle paljon terveisiä! Perinteinen pikkujoulujuhla päätettiin pitää tutussa paikassa Juhlapalvelu Primadonnan tiloissa. Tästä tulee aikanaan ilmoitus lehteen. Lopuksi kokoonnuimme yhteiseen valokuvaan.

– Liisa Katajainen –

Kuva: Veikko Haltia

Hörkön sukuseuran vuosikokous 2014

Hörkön sukuseura on pitänyt vuosikokouksensa perinteisesti Johannesjuhlien yhteydessä, niin tänäkin vuonna. Osallistujia oli 26. Kaikki paikalla olleet eivät ole seuran jäseniä, mutta heille annettiin läsnäolo- ja puheoikeus.

Puheenjohtajana toimi seuran puheenjohtaja ja esimies **Reijo Hörkkö** ja sihteerinä **Kaija Sipilä**. Pöytäkirjantarkastajiksi valittiin **Juhani Hörkkö** ja **Niilo Virjonen**. Kokouksessa käytiin läpi vuoden 2013 toimintakertomus sekä tilit. Tilintarkastuskertomuksen käsittelyn jälkeen tilit hyväksyttiin ja hallitukselle myönnettiin vastuuvapaus.

Vuosien 2014 ja 2015 toimintasuunnitelmasta keskusteltiin ja ehdotukseen lisättiin toive sukututkimustilaisuuden ja luontoretken järjestämisestä. Erovuorossa olevat puheenjohtaja **Reijo Hörkkö** ja hallituksen jäsenet **Paavo Hörkkö** ja **Pirkko Vihanto** valittiin uudelleen.

Kohdassa Muut asiat esitettiin jäsenille toivomus lähettää seuran kotisivulle tekstejä ja kuvia.

– Kaija Sipilä –

Koskijärveläiset Johannesjuhlilla

Parikymmentä henkeä oli ottanut koskijärveläisten tapaamiskutsun vastaan. **Paavo Hörkkö** johti puhetta ja toi terveisiä Koskijärven-matkalta. Matka oli ollut onnistunut, eikä hytysistäkään ollut haittaa.

Tilaisuudessa esiteltiin kahta ajankohtaista teosta: **Maritta Lehtiön** ”Älä minnuu unoha” -runokokoelmaa ja pian painosta tulevaa **Pirkko Kanervon** historiateosta ”Jäi vain nimi sankarin”. Edellisen voi hankkia tekijältä. Historiateoksen tilauslista kiersi kokousväen keskuudessa.

Kyösti Vuontela kannusti keräämään tietoa talvisodasta Koskijärven näkökulmasta, myös naiset ja lapset huomioon ottaen. Sotaiheisia tekstejä hän toivoi julkaistaviksi Johannekselaisessa.

Lopuksi **Eira Laiho** ja **Jouko Hörkkö** jakoivat **Simo Hörkön** sukuyhdistyksen ja Hörkön sukuseuran luontopolkuretkelle osallistuneille kunniakirjat.

– Kaija Sipilä –

Päätöksiä ja linjanvetoja

Seuran syyskokouksen osallistujia oli vakiomääräisesti paikalla, noin joka kymmenes jäsenmaksunsa hoitanut oli henkilökohtaisesti päätöksiä tekemässä. Kokouksen kulku oli johtokunnan pohjustama ja asiat tuotiin käsittelyyn valmisteltuina. Alle puolessa tunnissa linjattiin toiminta ja talous ensi vuodelle sekä tehtiin tarvittavat henkilövalinnat.

Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin paikallisista jäsenistä **Vesa Mäki**, seuran sihteeri **Soile Suomi** hoiti tuttuun tapaan kokouksen sihteeritehtävän. Kokouksen henkilövalinnoissa oli tällä kertaa vuorossa myös puheenjohtajatarvaksi vuosille 2015-2016. **Janne Aso** jatkaa tehtävässä kokouksen yksimielisellä valtuutuksella.

Tulevan vuoden toimintasuunnitelmassa nousee esiin tavoite tehdä useamman vuoden painopistelinjauksia, mahdollisesti jo seuran kevätkokouksen yhteydessä. Samoin halutaan vahvistaa seuran toimikuntatyötä lisäjäsenillä. Kiinnostuksensa voi viestittää jo alkavan syksyn aikana, vaikka toimikuntaratkaisut tehdään ensi vuoden tammikuussa. Muuten toiminnassa hoidetaan käynnissä olevia hankkeita eteenpäin ja pidetään seuran peruspalveluista huolta. Ainoana lisätietona kokouksessa kaivattiin tarkennusta, mitä maininta kansallispukuhankkeen eteenpäin viemisestä käytännössä merkitsee. Aiheesta on luvassa erillistä selvitystä yhteisellä foorumilla ja sen pohjalta päätöksiä, kun riittävä tietoa on. Kotiseutumatojen osalta on tarve ja tavoite lisätä yhteistyötä karjalaisten yhteisöjen ja erityisesti johannekselaisten ryhmien kesken. Talouden raamit pysyvät nykyisellään, maksuja ei olla korottamassa tai uusia esittämässä.

Johtokunnan kokoonpanoon tuli muutoksia, osa niistä oli siirtymä jäsenyyksien ja varajäsenyyksien kesken. Johtokunnan varsinaisiksi jäseniksi vuosille 2015-16 valittiin **Jari Sairanen, Pekka Teräväinen ja Sari Auvainen ja Hilikka Heinonen**. Heidän varajäseniään ovat vastaavassa järjestyksessä **Hannele Kajander, Pirkko Etholén, Helge Toivonen** sekä **Hannu Sinkkonen**. Valituista Teräväinen, Auvainen ja Kajander ovat uusia johtokuntalistalla. Kaikki viime vuonna valitut johtokunnan jäsenet ja varajäsenet jatkavat tehtävässään.

Toiminnan tarkastus sekä seuran virallinen tiedottaminen linjattiin ja kokousväki olikin sen jälkeen valmis siirtymään juhlaohjelman seuraaviin vaiheisiin.

– Hannu Rastas –

Ensimmäistä kertaa Johannesjuhlilla

Sari Scimone (o.s. **Hörkkö**) oli ensimmäistä kertaa Johannesjuhlilla miehensä **Luigin** ja pienen tyttärensä **Esmeraldan** kanssa. He ovat asuneet nyt kaksi vuotta Suomessa pitkän ulkomailla oleskelun jälkeen. Sari on toiminut Aurinkomatkojen matkaoppaana, palveluvastaavana ja kohdepäällikkönä Portugalissa, Italiassa, Espanjassa ja Yhdysvalloissa. Koti löytyi Salon Vaskiolta.

Omat juuret ovat alkaneet kiinnostaa Saria. Hänellä on karjalais-pohjalainen tausta: isä **Toimi Hörkkö** on Johanneksen Tikkalasta ja äiti **Kirsti** kotoisin Kurikasta. Toimi Hörkön isä oli **Hugo Kristianinpoika Hörkkö** ja äiti **Maria Juliuskentytär** o.s. **Lenkkeri**. Myös Luigi-miehen italialainen suku on Sarin kiinnostuksen kohteena. Hän kertoo, että sukututkimuksen alkuun pääsee helposti Internetin avulla.

Sukututkimuksen aloittamisesta kiinnostuneille hän suosittelee lämpimästi esim. kansalaispistoiissa järjestettävien sukututkimuskurssien käymistä. Perustiedoilla ja -taidoilla pääsee suhteellisen helposti 1700-luvun alkupuolelle, sitä vanhempien tietojen tutkimisessa on jo hyvä osata tulkita vanhoja käsialoja, Sari kertoo.

Oman sukututkimuksensa tueksi Sari etsii kirjaa nimeltä **VÄKEVÄ TIKKA**, kirjoittaja **Erkki Gummerus**, julkaistu ilmeisemmin 1930-luvun lopulla. Kirjan omistaja voi ilmoittaa asiasta Johannekselaisen toimintakseen tai osoitteeseen karjalankunnailta@gmail.com.

Isoäiti Marian vanhat, 60- ja 70-luvuilta säilyneet Johannekselainen-lehdet ovat olleet Sarille melkoinen aarreaitta. Hän muistaa näistä lehdistä mm. **Kulon Eemelin** tarinat. Viime Johannekselaisen Kulon Eemelin muistelmien kiinnostivatkin Saria.

– Kaukaa katsoen näkee lähelle, siteeraa Sari tunnelmiaan Suomeen paluun jälkeen.

Ulkomailla asuessa näki ja koki konkreettisesti, miten hyvin asiat Suomessa ovat moineen muuhun maahan verrattuna, esimerkiksi koulutus ja turvallisuus. Aviomies Luigilla on vielä sopeutumivaihe menossa. Suomen kieltä hän ymmärtää melko paljon ja puhuu jonkin verran. Diplomaattisesti hän mainitsee Suomesta hyvänä puolena kauniit maisemat.

Sari näki Johannesjuhlilla mielellään kokonaisia perheitä jälkipolviineen. Jotta johannekselainen verenperintö säilyisi myös henkisesti, kokee hän tärkeäksi nuoremman sukupolven aktivoimisen. – Se lienee haasteellista, muttei mahdotonta? Sari aprikoi.

Sari on aloittanut hiljattain uudessa työpaikassa Salon taidemuseo Veturitallissa asiakaspalveluvirkailijana. Onnea uudelle uralle!

– Kaija Sipilä –

Sari Scimonen lista sukututkimukseen sopivista Internet-sivuista:

- Arkistolaitoksen Digitaaliarkisto (<http://digi.narc.fi/digi/>)
- SSHY:n (Suomen Sukuhistoriallisen yhdistyksen) sivut (<http://www.sukuhistoria.fi/sshy/kirjat/kirjonkirjat/arkisto/paikkakunnittain.htm>) – *enemmän tietoja jäsenmaksun maksaneelle*
- Suomen Sukututkimusseuran Hiski (<http://hiski.genealogia.fi/hiski?fi>)
- Karjala-tietokantasäätiön Katiha (<http://www.karjalatk.fi/katiha2/haku.php>)
- Suomen Siirtolaisuusinstituutin siirtolaisrekisteri (<http://maine.utu.fi/emregfree/nimihaku.php>) – *paremmat hakutulokset maksullisella rekisteröitymisellä*
- New Yorkin Ellis Islandille saapuneiden siirtolaisten rekisteri (<http://ellisland.org/>)
- Mormonien ylläpitämät sivut (<https://familysearch.org/search>)
- maksulliset tietokannat ja sukututkimusohjelmat, esim. Ancestry (<http://search.ancestry.com/search/>).

Ajatuksii Johanneksen kansallispuvuist

Oli mukavaa osallistua Johanneksen kansallispuvujen jokakesäiseen ”tuuletukseen” Johannesjuhlassa.

Kyl myö nii komioilt näytettii, vaik kuuma ol-kii. Ryhti siin nousoo ja pituutta tulloo lissää, ko Johannespuvun päälle pukkaa. Ja kaikist tärkein asja on tunne siit, et mie kuulun omaa heimoo, mie kuulun johannekselaisii!

Kansallispuvukuvien äärellä ihmisten kanssa keskustellessa, tuli esille, että monet ajattelevat nykyisen pukumme tulevan hylä-tyksi, ja että se pitäisi vaihtaa johonkin uuteen. Näin ei todellakaan tule tapahtumaan, vaikka rinnalle tulisi vaihtoehtoinen malli.

Haluaisin tietää moniko on tehnyt nai-sen Johannespuvun vuoden 2005 jälkeen? Oletan, ettei monikaan. Oletan myös, ettei kovin moni myöskään ole ryhtymässä puvun valmistamiseen lähivuosina. Synnä on, että se on suuritöinen ja kallis puku ja ohjeita ja valmistustukea ei helpolla löydy. Pelkään, että puvun valmistus hiipuu oman heimon ja jäl-kipolvien keskuudessa. Kun kansallispuvun hankkiminen tulee Johannes-juuriselle henki-lölle ajankohtaiseksi, saattaa hän valita jonkun muun pitäjän puvun, helpomman saatavuuden ja halvemman hinnan vuoksi.

Kun Johannes-Seura (Johannekselaiset ry) perustettiin, yksi sen kolmesta tehtävästä oli johannekselaisten kansallispuvujen aikaan-saaminen. Tehtävä toteutui 1950-luvun al-kupueella, yli 60 vuotta sitten. Seura edisti pukujen hankintaa ja omaa valmistusta sen jälkeen ainakin kolmen vuosikymmenen ajan,

Naisen paidankoristelappu, rekko. Yhtenäisten ohjeiden puute näkyy lopputuloksessa. Vasemmalla rekko vuodelta 2006, keskellä luultavasti 1950-luvulta ja oikealla vuodelta 1967.

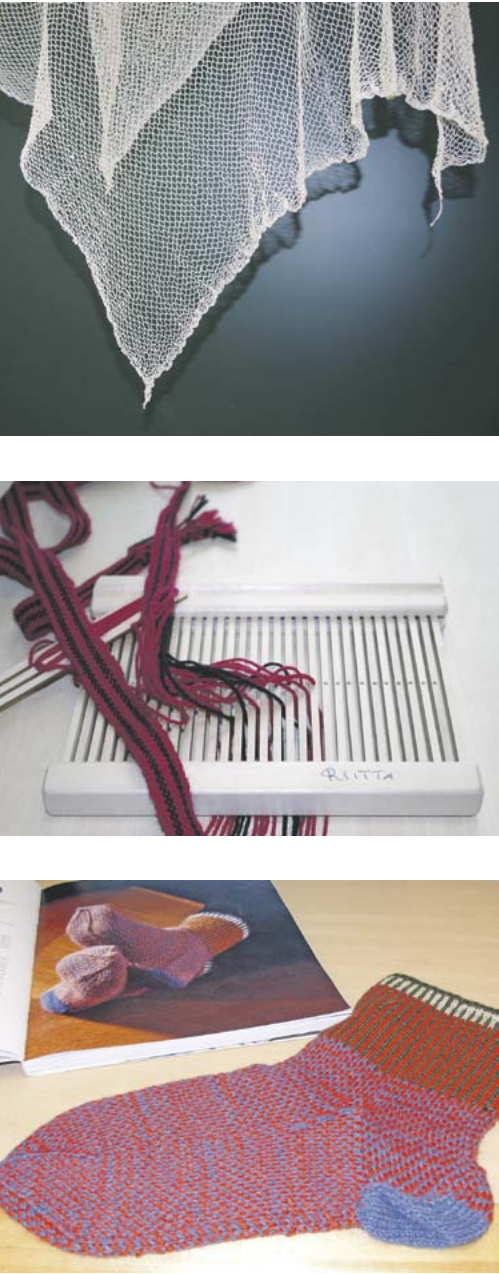
Meidän johannekselaisten pitää ensi talven aikana muodostaa käsitys ja päättää, mitä ha-luamme kansallispuvuasiassa tehdä. Mikä on seuran tehtävä karjalaisen kulttuurin edistä-misessä? Onko seuran tehtävä käyttää varo-jaan taatakseen Johanneksen kansallispuvujen säilyminen ja mahdollistaa oman heimon kan-sallispuvujen saatavuus jälkipolville, niin että valittavana on äyrämöispuku tai savakkopuku? Vai onko seuran tehtävä päättää tulevien-kin polvien puolesta, etteivät ne mitään vaih-toehtoja tarvitse? ”Tie itse tai oo ilma.”

– Pirjo Ruoho –

Perinne-käsityökerho

Perinne-käsityökerho aloittaa syyskauden **lauantaina 20.9.2014** klo 10-15 toimistolla. Ryhdymme tekemään Johannes-juhlilla en-siesiteltyä Johanneksen sukkaa uusien ohjei-den mukaan. Olemme hankkineet lankojen aloituspaketin, mutta ota omat puikot mu-kaan (nro 2,5 - 3). Neulakinnas, verkkopitsi, pirttanauha ynnä muut jatkavat tietysti kehit-tymistään. Tervetuloa mukaan käsitöiden ren-touttavaan ja ihmeelliseen maailmaan!

– Pirjo Ruoho –

Kansallispukuja tuuletettiin Turussa

Turussa ilmaantui 3. elokuuta koko joukko kansallispukuun tai feresiin sonnustautuneita Kaupunginteatterin puistoon tuuletamaan pukujaan.

Tilaisuus oli vapaamuotoinen piknik, ja niin-pä puistoon levitettiin vilttejä ja koreista ja kasseista otettiin suolaista ja makeaa sekä termospullaista kahvit. Rentoon kansallis-puku-tuuletusideaan kuului se, että oli lupa tuulettaa myös vain jotakin kansallispuvun osaa. Sortsit ja kesäpaita somistuivat hausvasti vaikkapa vain kansallispuvun esiliinalla.

Tietokilpailun luonteisesti arvuuteltiin, mihin pitäjään neljä uudehkoa kansallispukua

liittyi. Jokainen myös kertoi omasta puvus-taan. Jollakulla kaunis Antrean puku oli toi-minut hääpukuna, moni oli itse ommellut oman pukunsa. Helteen takia kevyempi fere-sikin sopi tuuletettavaksi. Piknikväki näytti olevan ohikulkijoiden mielestä mielenkiin-toista katseltavaa.

Kansallispuvun syntymäpäivänä pidetään elokuun 5. päivää. Kalevalaiset Naiset ry. aloit-

ti kansallispuvujen tuuletuspiknikin Imatralla 5.8.2010, ja sen jälkeen tapa on levinnyt eri puolille Suomea. Päivästä ei pidetä pilkuntar-kasti kiinni, ja siksi Turussakin edeltävä sun-nuntai valittiin piknikpäiväksi.

Kuva ja teksti:
– Kaija Sipilä –

Torielämää Johanneksen Vaahtolassa

Kuvan keskellä paloasema, sen edessä tori.

Kauppias Puuri esittelee porsasta asiakkaille.

Vaahtolan tori, taustalla Salmen talo.

1930-luvulla Vaahtolassa, niin kuin muuallakin maaseudulla oltiin ruuan suhteen pitkälti omavaraisia. Perunat ja juurekset kasvatettiin itse. Puutarhassa oli marjapensaita, ja metsämarjoja ja sieniä poimittiin runsaasti. Porsaskin oli useissa talouksissa kasvama-ssa, vaikka muita kotieläimiä ei ollutkaan. Osuuskaupasta ja Pullin kaupasta ostettiin päivittäistavarat. Maitoa ostettiin niiltä, joilla oli lehmä tai sitten Kaijalan, Karhulan ja Koskijärven karjankasvattajat toivat maitoa ”tinkiläisille”. Usein tyhjä maitokannu jätettiin portin pieleen tai aidan tolppaan, johon maidontuoja jätti täysinäisen kannun. Mutta ruokatavaroiden tärkeä ostospaikka oli tori, jossa saattoi olla kaupan muutakin tavaraa.

Toripäivä oli joka perjantai. Kaupanteon sai aloittaa klo 7. Toripoliisit Hurtta ja Martikainen valvoivat, että kukaan ei myynyt ennen aikojaan. Tunnetuimmat lihakauppiat olivat veljekset Alfred, Emil ja Nikolai Hänninen Kaijalasta. He kävivät ostamassa eläimiä markkinoilta Lappeenrannasta, Pohjois-Karjalasta ja Savosta. Eläimet tuotiin junalla Johanneksen asemalle, josta ne vietiin hevosella tai taluttamalla Kaijalaan. Eläimet teurastettiin kotona, jossa myös valmistettiin makkaroita. Aamulla klo 5.00-5.30 lähdettiin torille, jotta myyntipöydät ym. saatiin järjestettyä ennen toriaikaa. Suuri lihastukki oli paloittelua varten. Jokainen ostaja sai haluamansa kokoisen kappaleen. Ostajat

olivatkin hyvissä ajoin liikkeellä valitsemassa parhaita paloja. Loput lihat myytiin lauantaina Koiviston torilla ja makkaroita vietiin myös Päätilään Anna ja Jaakko Haakanan kauppaan. Myös saunassa palvuttuja joulukinkkuja oli joulun aikaan tilauksesta saatavana, joten lihatarjonta siihen aikaankin oli monipuolinen.

Voikauppiaita oli torilla useita, mm. Ale Kaijanen, Eetla Paakkanen, Armas Hörkkö ja August Väntsi, jolta rovasti Halla osti vain. Munia oli myös myytävänä ja saarelaisilla kalaa. Omenapuita ei siihen aikaan ollut joka kodin pihalla, mutta Olga Kukkoselta voi torilla ostaa omenoita. Eri vuodenaikoihin liittyvää tavaraa oli myös tarjolla, kuten keväällä kukan

taimia ja hyvin nekin kävivät kaupaksi. Tärkeä oli myös porsaskauppias Puuri Sakkolasta. Hänen hevoskuormastaan moni vaahtolalainen valitsi tarkasti löytääkseen hyvän porsaan kasvatikseen.

Hinnat torilla olivat yleensä kiinteät, tinkimistä ei harrastettu. Puntarilla tai vaa’alla punnittiin lihat, ja voi oli usein kotona laitettu siististi voipaperiin käärittäisiin paketteihin (½ kg, 1 kg).

Toripäivä oli myös eräänlainen viihdetapahtuma. Oli mukava tavata tuttuja ja vaihtaa kuulumisia. Leikki-puheet ja pienet koiruudetkin kuuluivat asiaan. Esim. kerran eräs lihakauppias sujautti sian saporon opettaja Laitisen taskuun ja ymmärrettävästi sen löytäminen oli pienoinen yllätys!

Mutta kaikki tämä torielämä päättyi talvisodan syttymispäivään, joka oli viimeinen päivä Vaahtolan torilla. Leikkipuheet vaihtuivat kysymyksiin, mitä on edessä. Edessä oli suuri elämän muutos. Tori, kodit, kotiseutu piti jättää sodan jalkoihin. Eräs aikakausi torin niin kuin koko kotiseudun elämässä oli päättynyt.

Annikki Puusan (o.s. Hänninen), s. 1912, kertoman mukaan

– Sirkku Riikonen –

Lehmän muistoksi

Eletään 1930-luvun loppupuolta kannakselais- talossa. Kuusivuotias tyttö on tuvan penkillä polvillaan ja pitää silmällä ikkunan takana aukeavan pienen nurmikkoläiskän tapahtumia. – Ei näy vielä..., tyttö puhelee itsekseen. Sitten hän avaa ikkunan ja kuuntelee.

– Rämppäkello kuuluu jo! tyttö huudahtaa. Astioita pöytään laittava äiti käännähtää äkkiä tytön puoleen ja käskää sulkea ikkunan.

– Nyt alko taas se riesa mikä kestää koko kesän ko kyläläisii lehmät tuloot mei ikkunoi alle rämysyttämää kellojaan ja amummaa joka aamu, ettei pien laps saa nukkuu. Katso, onks portti kii etteivät pääse kartanolle.

On lehmien keväinen uloslaskupäivä. Metsässä laiduntaminen on vuosi vuodelta vähentynyt, mutta aina on niitä isäntiä, jotka pitävät kiinni vanhoista tavoista. He katsovat, ettei kannata lehmii laiduntaa monesti pienillä peltoaloilla.

Tytön koti on kylän keskivaiheilla ja tässä kodin ikkunoiden alla kylän kummankin pään karjat laidunkauden alussa kohtaavat. Siinä katsotaan, kuka on lauman johtaja tänä kesänä. Siinä pusketaan ja mölytään, sarviakin joskus katkeilee. Hiekkainen, nurmikkoinen aho pöllähtelee, aukion reunassa kohoava muura- haispesäkin joutuu lehmän sorkkien hajottamaksi, kun viime kesän voittaja puskee vallan anastusta yrittävän pyrkurin pois areenalta.

– Rämppäkello voitti taas, tyttö toteaa. Hän tuntee ulkonäöltä, mikä lehmistä on kenenkin ja monet lehmistä ovat nimeltäkin tuttuja. Tyttö on tämän romuluisen, lähes valkoisen lehmän nimittänyt sen kuuluvaanisen kellon mukaan Rämppäkelloksi.

Kaikki nautamaailmassa tunnetut värit ovat kylän karjassa edustettuina. Ruskea on yleisin väri, sävyt vain vaihtelevat tumman ruosteen värisestä kahvipavun ruskeaan ja vaalenevat asteittain aina hiekanväriseen asti. Vaaleimmat ovat lähes kellahtavia. On väritään täysin mustia Yötikkejä ja Hiilikkejä, on harmaitakin, joilla on musta pää, kaikenkirjavia valkoisella laikutettuina. Nimeltä tyttö tuntee Liinapään. Liinapää on muuten ruskea, vain pää on valkoinen. Kummitädillä on Rillikki, sillä on valkeassa päässä ruskeat rillit silmien ympärillä. Monenlaisia lehmännimiäkin on tyttö kuullut, lähes joka karjassa tunnettu nimi on Emänkuva. Myös sarvenmallia on monenlaista. On pieniä, heiluvia nahkasarvia, pelottavan näköisiä, korkealle kohoavia piikkipäisiä ja silmien päällä kippurassa

olevia sarvia, niin kuin Neito-lehmällä oman kodin karjassa.

Kotona oli muutama vuosi sitten liittytty mukaan tarkastusyhdistyksen ja sen myötä kävi kerran kuussa tarkkailukarjakkoo, jota sanottiin asistentiksi. Hänen ehdotuksestaan oli saatu alkuun määrätietoinen karjanjalostus ja läävään oli ihan vieraasta kylästä talutettu kaunis, nupopää kyyttölehmä. Tällä oli korvassa kantakirjamerkki, jossa oli peräkkäin monta numeroa. Tämän sanottiin olevan rotupudas ISK-lehmä. Tytölle oli luvattu tämän merkkikorvalehmän vasikka nimikoksi. Toistaiseksi vasikat olivat olleet sonneja ja ne olivat hävinneet läävän karsinasta nahkatak- kisen karjanostajan mukaan.

Merkkitapaus oli, kun tämä talon ainoa kantakirjalehmä vietiin esille maatalous- näyttelyyn ISK-karjan osastolle. Kotoa lähti Lilja-niminen palvelustyttö sitä esittelemään ja hoitamaan. Liljalle oli ommeltu uusi, sininen lyhythihainen mekko ja päässä hänellä oli valkoinen, kolmikulmainen huivi ja valkoinen lypsyesiliina edessä. Näyttelyssä oli myös lypsykilpailu, johon Lilja kyytön kansa osallistui. Kävi kuitenkin niin, että muuten rauhallinen lehmä vierasti näyttelyhalinää ja outoa lypsypaikkaa niin, että pidatti maitonsa.

Vihdoin kyyttö poiki odotetun lehmävasikan ja tyttö pääsi omaa nimikkoaan juotamaan. Vasikka sai nimekseen Sailsa. Sailsa oli pienestä pitäen pahantapainen. Oli oltava

Kolmikesälässä Aili Sairanen juottamassa lehmii juhannuksena v. 1938.

aina varuillaan, ettei se saanut kaadettua juomisämpäriään. Eikä se juonut siivosti muutenkaan, vaan painoi heti päänsä silmiä myöten maitoon ja pärski ympäriinsä. Kun se aikanaan kasvoi niin paljon, että joutui parteen kiinni, se oppi vetämään ruokintapöydältä heinät etujalkoihinsa ja siitä alleen. Sillä oli myös taito liata itsensä sontaan lähes joka päivä. Laitumelta se hyppäsi yli aidan metsään, mutta tuli onneksi itse aidan taakse ammu- maan ja kuin pyytelemään omaan laumaansa takaisin. Toisen kerran se hyppäsi yli veräjän puutarhaan ja hotkaisi puusta omenan suuhunsa. Omena juuttui hiehon ruokatorveen eikä mennyt alas, ennen kuin sen kurkkuun kaadettiin puolen litran pullollinen öljyä.

Tytön kummitäti silmäili arvostelevasti Sailsaa: – Tuost ei tule kunnan maitolehmää. Sil on huonot merkit. Siul ei taija olla lehmä- lykkyy.

Asistentti oli tytön rajattoman ihailun kohde. Tällaiseksi hänkin tahtoi isona tulla. Nyt sai jo käydä ottamassa oppia, kun asistentti tuli kotiin. Häntä kyydittiin talosta toiseen hevosella ja mukana oli harmaaksi maalattu asistentin kirstu, jossa olivat hänen työssään tarvitsemansa välineet. Hänelle lämmitettiin vieraskammari yöpymistä varten. Kalku leivottiin kahvipöytään.

– Keitä hyvät kahvit äläkä pane sikuria sekaan, sanoi asistentti äidille. Kuka muu olisi tohtinut näin sanoa? Asistentti meni karja- keittiöön mittaamaan koelypsyn tuloksia ja tekemään rasvakokeita. Rikkihapon kirpeä haju leijui karjakeittiön kosteassa ilmassa.

Tytön piti ihmetellä hänen oudonnäköistä puntariaan ja nelikulmaista ämpäriään, johon hän aina ensimmäiseksi lypsi yhden lehmän. Hän oli sievän ja hoidetun näköinen, tumma tukka, punaiset posket. Toiseen poskeen tuli aina hymykuoppa, ja hän hyräili ja lauleskeli työtä tehdessään. Tuvassa hän levitti tarkkailukirjansa ja muut paperinsa suurelle ruokapöydälle. Koelypsyviikko tuotiin nähtäväksi. Tässä tehtiin laitumenkäyttösuunnitelmat ja ruokintataulukko. Puheissa talonväen kanssa vilahtelivat sellaiset sanat kuin rasvaprosentti, valkuainen, rehuyksikkö, väkirehu, kivennäiset, soija.

Tyttyö hivuttautui pöydän toiseen päähän vihkoineen. Niihin hän oli suoran pahvinpalan avulla piirtänyt samanlaisia sarakkeita kuin asistentin kirjassakin oli. Alkuunläh- tö oli tytön asistentinuralle tosin yhtä tärkeää asiaa vaila: pyynnöistä huolimatta hänelle ei vielä oltu ommeltu sinistä lävävätkä. Aina tuotiin kangasta niin vähän, ettei siitä riittänyt tytölle. Käskettiin vaan odottamaan, että ensin kasvaisi aikuiseksi. Ei auttanut vedota edes siihen, että hän sentään oli lähes lehmän omistaja, vaikka kummitäti ennustelikin, ettei Sailasta olisi lypsylehmäksi.

Ei Sailasta tosiaan koskaan tullut lypsylehmää. Talvisodan alkaessa Kannaksen kansa lehmiseen kaikkineen joutui evakkotielle ja Sailsa, kuten tuhannet muut eläimet, hävisivät Kannaksen lumisiin metsiin. Sen emä selvisi elossa pois sotatoimialueelta ja kulkeutui niin kauas kuin Kuhmoon. Sieltä se monien vaiheiden jälkeen joutui jatkosodan aikana takaisin entiseen kotiinsa joutuakseen toisen kerran evakkotielle niin kuin isäntäväkensäkin. Nyt kertomuksemme tyttö oli jo yli kymmenvuotias ja joutui ajamaan karjaa pois perääntyvän rintaman tieltä. Henkisesti sekä fyysisesti raskaitten kokemusten jälkeen tyttö pelastui perheensä pariin. Erään pakomatalla tapahtuneen pommituksen aikana kyyttö katosi. Viikkoja jälkeenpäin isäntä sai tiedon, että lehmä on löytynyt. Se oli silloin niin huonossa kunnossa, että oli lopetettava.

Ei tullut työstä asistenttia ja käytännön kosketus lehmiiinkin katkesi, ehkä kohtalon oikusta. Muistot kyytöstä ja Sailasta ovat säilyneet. Muistojen laitumilla käyskentelevät muutkin maatiaislehmät, Rämppäkello, Liinapää ja Rillikki.

Unikirja sanoo, että unet lehmästä ovat hyviä unia. Uniin tyttö ei ole koskaan uskonut, mutta jos nyt sattuisi lehmäunen näkemään, se varmasti olisi hyvä uni.

– Anna-Liisa Jaakohuhta –

JÄI VAIN NIMI SANKARIN

Johannekselaiset toisessa maailmansodassa

Historiatutkija, FT Pirkko Kanervo: Jäi vain nimi sankarin

Kirjan julkaisutilaisuus
torstaina 18.9.2014
Paimion kaupungintalon
Paimiosalissa klo 14.

- * Kirjan esittely, kuvia
- * Yleisökysymykset
- * Tervehdyspuheenvuorot
- * Paimion ja Kaarina-Piikkiön veteraanikuorot esiintyvät
- * Kahvitarjoilu kaupungintalon aulassa

Kahvitarjoilun vuoksi toivomme ennakkoilmoittautumista viimeistään 10.9. Johannes-Seuran toimistoon (huom. aukioloajat): Puhelin 02 4795 118, Sähköposti johannes-seura@elisanet.fi tai puh. 050 387 3064/Marjatta Haltia.

Tervetuloa!
– Johannes-Seura ry –

HUOM! Pirkko Kanervo tavattavissa Johannes-Seuran toimistolla la 20.9.2014 klo 10-15.

<- Koskijärveläisen Alarik Puhakan tupaan majoitettuja tykkimiehiä.

Johannes ja johannekselaiset lähikuvassa

Teoksen sisällysluettelo näyttää selkeästi, miten tarkalla ja monipuolisella tavalla johannekselaisten vaiheita on kuvattu kirjan sivuilla. Pääpaino on sodan vuosissa, mutta sen taustaksi rakentuu Johannes kaikkina itsenäisen Suomen vuosikymmeninä. Ja vielä laajemmassa taustassa Johannes sijoittuu ajan aallokkoon osana Karjalaa ja osana Suomea sekä kuohuvaa maailmaa.

Yhden pitäjän kokonaiskuva kertoo laajemminkin karjalaisesta elämästä sekä sotilaiden ja siviilien kohtaloista sodan keskellä. Vahvan sijan saa myös paluu sodan runtellemalle kotiseudulle sekä uusi katkera lähtö menetyksineen. Viimeisessä luvussa alkaa jälleenrakennus, tällä kertaa uusissa ympä-

ristöissä ja muuttuneessa Suomessa. **Pirkko Kanervon** teos kertoo tarinansa ihmisten kautta. Tämän johdosta kirjan henkilöluettelo sisältää yli 1500 nimeä. Lähikuvassa on pitäjää, mutta kuva tarkennetaan kylien, sukujen, perheiden ja henkilöiden tasolle. Heidän mukanaan kirjassa kuljetaan kotipihoilla tai työn ja harrastusten parissa, myöhemmin evakkoiteillä ja kaukaisillakin rintamilla.

Vastaavaa pitäjäkohtaista teosta ei tietävästi ole aikaisemmin julkaistu. Tästäkin syystä ”Jäi vain nimi sankarin” –teoksen noin 500 sivua ovat tärkeä lisänäkökulma historiankirjoitukseen. Koossa on yhdistelmä tietoa ja tunnetta.

– Hannu Rastas –

Tienviitta Karhumäessä osoittaa paikkakuntia, joissa Johanneksen poikia on ollut sotimassa. Kuvassa oikealla Matti Männyn perhe kotinsa raunioilla.

JÄI VAIN NIMI SANKARIN

Sisällys

I VAURAS JA VIREÄ – SELLANEN OL JOHANNES

Johanneksesta ja sen kylien kulmilta
Arjesta ja raadannasta yleiseen hyvinvointiin
Suotuisa kehitys katkeaa sotaan

II KAHTIA JAKAUTUNUT KANSA

Poliittinen työväenliike saa laajaa kannatusta
Punakapinan jälkiselvittelyn surullista sataa
Suojeluskunta kodin, uskonnon ja isänmaan puolesta
Lotat, isänmaan tyttäret suojeluskunnan tukena
Työväenliike kokoaa tappion jälkeen rivinsä
Politiikan värikkäällä näyttämöllä kapinan jälkeen
Kansan kahtiajako ulottuu vapaa-aikaan asti
Asevelvollisissa luotettavia ja epäluotettavia

III JOHANNES TALVISODAN JALOISSA

Johannes rajapitäjä puna-armeijan vaatimuksissa
Suojeluskunta saa kutsun vartiotehtäviin
Johanneksesta tulee armeijan suuri sotaleiri
Varmat merkit olivat enteilleet huonoja aikoja
Sota syttyy ja asukkaiden evakuointi alkaa
Evakuointi jatkuu eläinten ja muun omaisuuden siirroilla
Aatonaaton vastahyökkäyksestä tulee ”hölmöntölmäys”
Sota lähenee ja saavuttaa Johanneksen mannerkylät
Piippalakit eivät näissä taloissa lämmittele
Marjapellonmäellä ei taistelun jälkeen ole puita
Sota siirtyy Johanneksen saarikyliin

IV JOHANNEKSELAISET TALVISODAN RINTAMILLA

Pohjolan miehistä etelän sota oli helvettiä
Sotaa Koiviston linnakkeilla, saarilla ja Pullinniemellä
Tuppurassa puolustaudutaan vajaalla kalustolla
Tulipalojen kajo valaisee Ravansaaren taistelukenttää

Viipurinlahdesta tulee elämän ja kuoleman kysymys
Moskovan ”pakkorauha” on kansalle järkytys
Karjalaisille kaavailaan optio-oikeutta

V ENSIMMÄINEN EVAKKOTAIVAL

Evakossa Savossa, Hämeessä ja Salon seudulla
Piirakanpaistosta johtaa tie helvettiin
Karjalan menetys muuttaa evakoiden tilanteen
Korvausten haku: sinne jäivät kombineesit ja bonetit
Pika-asutuslain toimeenpano jatkuu uuteen sotaan asti
Välirauhan työpaikat aina Hangosta Petsamoon
Venäläiset Johanneksessa välirauhan aikana
Uusi sota edessä 15 kuukauden kuluttua talvisodasta
Johannes saadaan jälleen omiin käsiin

VI ELÄMÄ KOTONA KÄYNNISTYY UUDELLEEN

Ensimmäisenä syksynä päivät mustia
Sodan tuhoja rakennuksissa ja metsissä
Väestön suurmuutto käynnistyy keväällä 1942
Viljasato ylittää kunnan oman tarpeen
Karjan ja hevosten siirto kotipitäjään
Ilmasuojelun pojat kotiseudun turvana
Kunnallinen ja valtiollinen rakennustyö
Sotavahinkojen arviointi ja sotakorvaukset
Liike-elämä viriää jatkosodan aikana
Vainajia siirretään kotiseudun multiin
Uusi seurakuntatalo jää vihkimättä
Suojeluskunnan toiminta käynnistyy
Kannaksen sotilaspojat Mannerheim-linjalla
Lapset ja nuoret keräys- ja talkootöissä
Perheenäidit puurtavat pulan kourissa
Ihminen on nuori vain kerran

VII JOHANNEKSELAISET JATKOSODAN RINTAMILLA

Aina Hangosta Petsamoon ja Groznyin porteille
JR 15 lähtee hyökkäykseen Karjalan armeijan riveissä
Aunuksen valtaus: ”Ui Syvärin virralla Suomen purret”

Hangon rintamalla verisissä iskuosastotaisteluissa
JR 14 Ahvenanmaalta Petsamoon ja Kiestinkiin
JR 35:n eteneminen jatkuu Stalinin kanavalle asti
JR 56 Motti-Matin matkassa Kollaalta Käppäselkään
Kelirikkotaisteluissa Syvärillä ja Kiestingissä
Suursaari vallataan maaliskuussa 1942
Johannekselaisia merten miehiä
Panttipataljoonassa Groznyin porteille
Lotista tulee osa Suomen puolustusvoimia
Maailman paras metsätaistelija oppii ”olla möllöttämään”
Sota pitkittyy – tiedotus- ja valistustoiminta tehostuu
Rintamasotilaat metsästäjinä ja kalastajina
Pojat rintamalla kolmas sotatalvi silmien edessä

VIII UUTEEN EVAKKOOK

Kevään 1944 rauhankosketukset kariutuvat
Hermosota vaimenee ja pellot pannaan viljelyyn
Saariston ensimmäinen evakuointikäsky peruuntuu
Johannes evakuoidaan perääntyvän armeijan jaloissa
Puolustajien harventuneet joukot Rokkalanjoella
Simolassa taivas sataa tulta ja tulikiveä
Karjamarssilla kohti länttä ja turvaa
Junissa ihmisiä, karjaa ja poikien arkkuja

IX SIELL’ ARPAA LYÖDÄÄN SUOMEN SOTIJAIN

Tali-Ihantalasta tulee jatkosodan Taipale
Maailma kaatuu päälle Teikarissa
Johanneksen kovan korpraalin kantti pitää
Vuosalmen sillanpää pysyy omissa käsissä
Itä-Karjalasta armeija luopuu taistellen
Aseveljiä vastassa Suursaarella ja Lapissa
Sotavuosien jälkeen vihdoinkin siviiliin
Pro Patria – Isämaan puolesta

X AINA JÄÄMME ILMAN KOTIA

Sodalle ei löydy hautapaikkaa
”Piirakast virtaa” uusien kotien pystytykseen

JOHANNES-SEURAN MATKAT VUODELLE 2014

MUUT MATKAT

3. JOULUINEN MATKA TALLINNAAN21.-23.11. 2014

Muutokset mahdollisia. Matkaemäntänä Johannes-Seurasta: Liisa Katajainen, puh 040-7410425.
Vastuullinen matkanjärjestäjä: Matkatoimisto VISTAMATKAT Oy Paimio, puh. 02 4775 600.

MATKAN AIKATAULU JA REITTI:

1. päivä / 21.11 (perjantai)

LIETO kk, Shelll-Roineen piha	06.30
TURKU linja-autoasema, Läntinenkatu(tilausajolaituri).....	06.55
Aninkaistenkatu-Uudenmaankatu-Uudenmaantie-110-tie	
KAARINA/entinen Paraisten tiehaara	07.10
PIIKKIÖ/entinen OP:n pysäkki (110-tien varressa)	07.15
PAIMIO/Vistamatkat (Vistantie 24)	07.30
HALIKKO/DesignHill menomatka rampilta/paluu pihan kautta (tarvittaessa)	07.50
SALO, Piihovi (bussiruudut)	07.55
SUOMUSJÄRVI/TB Kivihovi (tarvittaessa)	08.15
LOHJA/ABC menomatka rampilta/paluu pihan kautta (tarvittaessa)	08.35
HELSINKI/Länsisatama	09.20-09.30
Laivalippujen jako bussissa.	
Tallinkin m/ Superstar/Star lähtee kohti Tallinnaa	10.30
Laiva saapuu Tallinnaan D-terminaaliin.....	12.30

Satamasta jatketaan Kristiine ostoskeskukseen, josta lähtö hotellille klo 15.00
Majoittuminen hotelli Viruun.

Original Sokos Hotel Viru

Original Sokos Hotel Viru sijaitsee Tallinnan sydämessä, suoraan keskiaikaisen vanhan kaupungin laidalla. Hotelli on eräs Viron perinteikkäimmistä, sen värikäs historia ulottuu vuoteen 1972. Hotellirakennus oli Viron ensimmäinen tornitalo, siitä on tullut eräs kaupungin symboleista ja Tallinnan legendaarisen siluetin erottamaton osa. Hotellissa on ravintoloita, baareja, kokoustilat, sauna ja kauneushoitola. 516 huonetta, joissa mm. parkettilattiat, TV ja minibaari.

2. PÄIVÄ / 22.11 (lauantai)

Aamiainen hotellissa. Lähtö 10.30 hotellista Rocca al Maren ostoskeskukseen, lähtö Rocca al Maresta klo 13.30 hotellille.

3. PÄIVÄ / 23.11 (sunnuntai)

Aamiainen hotellissa. Huoneiden luovutus ja tavarat bussiin alkaen klo 11.30 (tarkista hotellin ilmoitustaululta/kuljettajalta). Kuljetus Livikon myymälään (Lootsi 3 A), jossa voi tehdä kätevästi alkoholiostokset. Bussilla pääsee aivan oven eteen. Ostosaikaa noin 30min. Livikon jälkeen jatketaan ostoskeskukseen, josta lähtö satamaan, D-terminaaliin klo 14.15. Bussiin voi tuoda tavaroita klo 15.30 asti, jonka jälkeen bussi ajetaan laivaan. Tallink Superstar/Star lähtee Tallinnasta klo 16.30. Laivaan meno D-terminaalin kautta (matkustajat laivaan viimeistään klo 16.00). Laiva saapuu Helsinkiin klo 18.30. Bussi lähtee satamasta, kun kaikki ovat bussissa (viimeistään klo 19.00). Saloon saavutaan n. klo 20.20, Paimioon n. klo 21.00, Turkuun n. klo 21.40 ja Lietoon n. klo 22.00. Tarkat ajat ilmoitetaan bussissa, muutokset ovat mahdollisia. Matkan aikataulu on luonnollisesti riippuvainen mm. laivan aikataulusta.

HINNASTO: Matkan perushinta/hlö

Hotelli Viru 217 € (Hinta edellyttää 40 henkilöä).
Lapset (4-11v.) kahden aikuisen kanssa samassa huoneessa (lisävuoteessa) –50%

Huone yhdelle lisämaksu/yö 40 €

Lisämaksusta:

Meriaamiainen, aikuinen	10,50 €/hlö
Meriaamiainen, lapset 12-17v.....	6,50€/hlö
6.-11v.	4,50€/hlö
Hytti/B, yhteen suuntaan.....	20 €
Hytti/A, yhteen suuntaan.....	30 €
Ruokailu Viru hotellissa perjantai-iltana....	25 €
Oopperaliput Carmen (20 paikkaa)	20 €/lippu

Perushintaan sisältyy:

- bussimatkat ohjelman mukaan, bussi mukana myös Tallinnassa (matkatavarat kulkevat kätevästi bussissamme laivamatkan aikana /kts. tarkennukset tulli.fi sivuilta)
- laivamatkat mainituilla laivoilla kansipaikoin
- majoitus Tallinnassa Viru hotellissa H2-huoneessa (sis. aamiaisen) ohjelman mukaan
- kuljettajan palvelut

MUISTA!

Matkalla tarvitset PASSIN (varmista, että passi on voimassa ja ehjä) tai 1.3.1999 jälkeen myönnetyn henkilöllisyystodistuksen. Henkilön pitää pystyä todistamaan henkilöllisyytensä tarvittaessa missä tahansa Schengenin maiden alueella. Passintarkastusjonoja satamassa ei enää ole.

- Muista merkitä nimi-ja osoitetiedot matkatavaroihisi.
- Tarkista laskusta matkan lähtöpaikkasi ja –aikasi.
- Ilmoita matkaa varatessasi, mistä nouse bussiin (katso matkan aikataulu).
- Mikäli muutat bussiin nousupaikkaa, ilmoita siitä ehdottomasti toimistoomme!
- Ilmoittautuminen viimeistään 29.9. mennessä.

Halutessasi voit tehdä meillä myös matkavakuutuksen. Lisätietoja sekä matka- ja peruutus-ehdot saatavana toimistostamme tai www.vistamatkat.fi

Vastuullinen matkanjärjestäjä Vistamatkat Oy, PL 81, 21531 PAIMIO

Paimion Karjalaseuran loppuvuoden tapahtumakalenteri:

- 3.9. Retki Tarvasjoen Herrasmanniin
4.9. klo 11 seppelleenlasku jatkosodan päättymispäivänä sankarihaudoilla. Kahvitilaisuus Mikaelintalolla.
18.10. Teatteriretki: Helsingin kaupunginteatterin Vanja-eno
23.10. klo 18.00 Pirkko Kanervon esitelmä ”Karjalan merkitys Suomen politiikassa toisen maailmasodan aikana” Vistantie 10:ssä
13.11. klo 17.30 syyskokous ja klo 19.00 Maritta Lehtiö kertoo runoteoksestaan ”Älä minnuu unoha” Vistantie 10:ssä.

KIINNOSTAVA LUENTOSARJA

Salon kansalaisopistossa järjestetään syksyllä 2014 luentosarja ”Suomi ja Salon seutu maailmansodassa”. Luentosarjaan kuuluu 13 luentoa, kurssimaksu 31,50 euroa. Johannekselaisittain kiinnostavin lienee ke 12.11.2014 klo 18-19:30 *Evakkojen paluu Karjalaan vuonna 1942*: Uudenkirkon, Kuolemajärven, Koiviston ja Johanneksen pitäjät. Luennoitsija FM **Riku Kauhanen**. Muita mielenkiintoisia aiheita ovat Lotta Svärd 26.11. ja Sotatutkimus ja sukulaisten sotatiet toisessa maailmansodassa 10.12.
Yhteystiedot: <http://www.salonkansalaisopisto.fi/>

Syystapaaminen / Hapanlohkojuhla

Lauantaina 20.9.2014 kello 13.00 Karjalatalon Yläsalissa

Tarjolla hapanlohkoa ja kahvit. Arpajaiset.
Tervetuloa!
– Uuraalaiset ry, hallitus –

Kaija Lenkkerin
muistelmat kirjana

Karjalan Lapsi, 28-sivuinen julkaisu
sisältää n. 25 kuvaa sekä luvut

- ★ Varhainen lapsuus Karjalassa
- ★ Pyhäkoulu ja rippikoulu
- ★ Karhulan pikkulotat
- ★ Karhulan kylä
- ★ Ensimmäinen lähtö Karjalasta
- ★ Ensi kosketus Varsinais-Suomeen
- ★ Paluu Karhulaan
- ★ Karhumäki jää lopullisesti

Hinta 10 €/kpl

Myynnissä Johannes-Seuran toimistolla, Myllytie 1, PIIKKIÖ

Vaahtola-Rokkala-Riionsaari

Vaahtola-Rokkala-Riionsaari -tapaaminen Johannes-Seuran toimistolla (Myllytie 1 Piikkiö)
lauantaina 11.10. klo 13. Haastellaa, muistellaa ja maistellaa rusupiiirakkaa.

Tervetuloa!

Saarenmaa, Itämeren helmi

Kesämatka Saarenmaalle oli antoisa. Kaunis luonto ja Muhun ja Saarenmaan nähtävyydet olivat mielenkiintoisia. Lämpöiset ilmat suosivat matkustajia. Paikallisena oppaana toimineella Maijulla oli laaja tietomäärä kaikista tutustumiskohteista.

Lähde: Oomen 2009, Muhu, Saarenmaa, Hiidenmaa

Helsinki-Tallinna-Muhu

Helsingin satamassa siirryttiin suoraan laivan aamiaispöytään. Lyhyt merimatka taittui nopeasti, ja kohta siinsivät horisontissa Tallinnan kirkkojen tornit. Matka jatkui Tallinnan satamasta kohti Virtsun lauttarantaa, josta edelleen Kuivastuun ja Muhun saarelle. Lyhyen lauttamatkan aikana ehdittiin juoda kahvit. Muhu on Viron kolmanneksi suurin saari, ja sen kulttuuri eroaa mantereesta ja Saarenmaan kulttuureista monin eri tavoin. Täältä löytyy vanhaa asujaimistoa aina 1800-luvulta asti. Pysähdyimme Koguvan kylään. Kylä on perinteinen kiviaitojen ympäröimä kyläryhmä ja on nyt museona. Talot ovat ruokokattoisia ja seinissä on dolomiittikiveä. Vanha, täysin palvellut vene on nostettu kiviaidan päälle. Täältä on kotoisin virolainen kirjailija **Johan Smuul**. Hänen lapsuudenkotinsa on museona. Alueen siisteys on vertaansa vailla. Muhulaiset miehet ja naiset ovat taitavia käsityöläisiä usealla eri alalla. Heidän värikkäät kansallispukunsa ovat ilo silmälle.

Saarenmaa ja Kuressaari

Matka jatkui patotietä pitkin Saarenmaalle ja kohti maakunnan pääkaupunkia Kuressaarta. Ohi vilahtelevassa maisemassa on niittyjä, kajakkoja ja suuria lehtipuita. Riianlahden rannalla sijaitseva Kuressaari on historiallinen nähtävyys ja samalla myös kylpyläkaupunki. Siellä asuu noin kolmasosa maakunnan asukkaista. Kaupunkikuvaa hallitsee Kuressaaren piispanlinna. Kaupunki on rakentunut linnan ympärille. Pääkatu Lossi lähtee linnan puistosta ja aukeaa kohti keskustaa. Sen varrelle jäävät 1600-luvulla rakennetut raatihuone ja vaakahuone. Linnan puistossa kasvaa punapöykkejä, lehmuksia, kastanoita ja jalavia. Majoitimme kylpylähotelli Ruutliin, jossa käytettävissä ovat uima-allas ja sauna. Hyvä uimaranta on aivan lähellä. Parvekkeelta näkyy rannalle pystytetty suuri patsas. Kansanperinteen mukaan saarella on asunut **Suur Tõll** -niminen hiisi ja hänen vaimonsa **Piret**. Patsas esittää pariskunnan tuloa kalastusmatkalta saaliineen. Saarenmaa on täynnä taruja ja uskomuksia.

Keskiviikkona lähdimme yhdistetylle kiertoaajelu- ja kävelyretkelle kaupunkiin. Paikallinen opas **Maiju** selosti perusteellisesti historiaa ja nähtävyyksiä. Piispanlinnassa olisi voinut viettää vaikka koko päivän. Kuressaari on täynnä vanhoja taloja ja kapeita kujia. Lounaan jälkeen ajelimme kohti Mikklin maatilamuseota. Talon isäntä **Jakob Reht** lahjoitti vuonna 1959 Saarenmaan museolle tilansa rakennukset irtaimistoineen. Kesäisin museon pihalla pidetään useita kansankulttuuripäiviä. Matka jatkui Kihelkunnan kylään. Kihelkunnan nähtävyys on 1200-luvulla rakennettu merimiesten ja rannikon asukkaiden kirkko. Kellotorni on sijoitettu erilleen

kukkulalle. Kirkon alttari on 1500-luvulta. Hautausmaa kätkee syliinsä merimiehiä ja laivanrakentajia. Ajettiin takaisin Kuressaareen, ja ilta oli vapaa. Kaupungilla oli runsaasti ruokapaikkoja, joista kuuluisin oli tuulimylly Tuulik. Ruoka ainutlaatuisessa ympäristössä oli maistavaa. Ravintoloissa tarjottiin myös villisikaa, koska niitä on Saarenmaalla. Matkan varrella nähtiin niiden tonkimia peltoja. Emme kuitenkaan nähneet ainuttakaan sikaa, koska ne ovat liikkeellä useimmiten öisin.

Anglan tuulimyllyt ja Karjan kirkko

Opastettu kiertoaajelu jatkui torstaina. Ensin tutkimme aukealla selänteellä seisovia Anglan tuulimyllyjä, joita sai kurkistella sisäpuoleltakin. Ennen sähköän tuloa oli koko Saarenmaalla n. 800 myllyä, joista Anglassa yhdeksän. Näistä on jäljellä neljä saarelle tyyppillistä varvasmyllyä ja yksi ns. hollantilaismallinen. Alueelle on koottu myös vanhoja

maatalouskoneita. Pienessä lammessa uisken-telee jokin vesilintu.

Muutaman kilometrin päässä on Karjan kirkko. Kirkossa voi ihailla runsaita dolomiitti-veistoksia. Sisätiloissa on runsaasti monipuolisia ja taiteellisia yksityiskohtia. Kaikkiin liittyy jokin tarina. Veistokselliset yksityiskohdat ovat omaleimainen ilmiö koko Viron ja Latvian alueen kuvanveistotaiteessa. Sakastin yläpuolella oleva huone on palvellut keskiaikaisten pyhiinvaeltajien majoituspaikkana.

Pangan penger ja Kaalin kraatteri

Luonnonkaunis paikka oli Pangan penger. Se on 22 m korkea rantatörmä. Mereltä päin katsottuna olisi nähty sen kerrostumat ja kuluneisuuden. Oppaan kertoman mukaan on jokunen uhkarohkea turistikin mennyt liian lähelle reunaa ja pudonnut alas mereen. Kirkkaalla säällä törmältä näkee Hiidenmaan länsirannikon. Vielä oli nähtävä Kaalin kraatterijärvi. Saarenmaalla on sanonta, että jos ei

ole nähnyt Kaalin kraatterijärveä, ei ole käynyt Saarenmaalla. Vähäisten sateiden vuoksi järven vettä oli vähän. Näköalatasanteelta voi tarkastella kraatteria sen kattilamaisessa notkelmassa. Tarkkaa tietoa ei ole, milloin rautameteoriitti putosi tänne. Asiantuntijoiden arviot vaihtelevat vuosien 2800 ja 7500 välillä. Paikalla ollut tutkija antoi käteemme punnittavaksi painavan meteoriitin kappaleen. Onhan täällä jotain suomalaistakin. Presidentti **Tarja Halosen** istuttama tammi tien varrella voi hyvin.

Hyvästi Saarenmaa

Kuressaari valmistautui viikonloppuna alkaviin oopperajuhliin. Sen jälkeen kaupunki hiljenee. Heinäkuu on vilkkainta turistikautta. Kolmen päivän aikana olimme nähneet paljon. Erällä matkustajalla oli mukana oma polkupyörä, jolla hän ajeli useita kilometrejä. Tiet ovat hyvässä kunnossa. Torstaiamuna jätimme hyvästit Saarenmaalle ja Muhulle ja suuntasimme kohti Tallinnaa. Pysähdyimme suureen ostoskeskus Rocca al Mareen. Tallinnassa jäi aikaa ostoksiin ennen laivaan nousua.

Lopuksi lainaan virolaisten kirjoittajien **Kadri Tuurin**, **Bruno Paon** ja **Anu Pallaksen** tekstiä: "Oma saari suojelee ja on terveellinen. Kesällä sen luonto tuoksuu henkeäsalpaavasti ja siellä on hiljaista, myrskytuulet puhaltavat koko pitkän syksyn ja vuorovesi vaihtuu matalilla rannoilla. Avoimessa maastossa kuljeskellessa saattaa tuntea, kuinka luonto puhdistaa sielun ja ruumiin. Saarenmaa selvittää ihmisen heikkoudet ja avaa solmut. Tällä unohtumattomalla saarella on vielä avaraa, kaikille tavoitettavissa olevaa monimuotoisuutta."

Kiitos kaikille matkustajille ja **Sepolle!**
Hyvää loppukesää ja tervetuloa marraskuussa Tallinnan matkalle!
– Liisa Katajainen –

HAUDALLA

Olen vuodesta 2007 alkaen vuosittain käynyt Johannes-Seuran matkalla tutustumassa seu-
tuun, josta isäni suku on kotoisin, Johanneksen
Vaahtolan kylään ja siellä Pentinmäkeen.
Ensimmäisellä matkalla oli oppaanani isä-
ni sisko **Marjatta Karjalainen o.s. Pentti**.
Samalla matkalla tutustuin myös isäni koti-
paikalla nykyisin asuvaan **Grigoriin**, joka oli
rakentanut paikalle kaksikerroksisen huvilan.
Grigori puhui muutaman sanan suomea. Olen
sen jälkeen joka kerta Johanneksessa käydessä-
ni käynyt tervehtimässä häntä, ja aina on vas-
taanotto ollut yhtä sydämellinen. Vaihdamme
kuluneen vuoden kuulumiset ja aprikoimme,
mitä tulevaisuus tuo tullessaan. Joskus, kun
Grigorin poika sattui olemaan lomalla isänsä
luona, kävi keskustelu sujuvasti, poika kun oli
Tikkurilassa työssä ja puhui sujuvaa suomea.
Hän tulkkasi kumpaankin suuntaan.

Myös viime keväänä toukokuun 30. päi-
vän iltana kotiseutumatkailijoiden majoitut-
tua Lokki-hotelliin suuntasin askeleeni jo
tutulle Pentinmäelle. Grigori tunnisti minut
jo kaukaa ja kutsui aitansa sisäpuolelle, is-
tutti minut terassille ja kaivoi taskustaan pa-
perilapun. Hän näytti sitä minulle ja kysyi,
tunnenko. Paperilapussa oli isoisäni vanhem-
pien nimet, syntymäajat ja kuolinajat. Grigori
kertoi hautausmaalla käydessään löytäneensä
hautakiven, jossa nämä nimet olivat selkeästi
luettavissa. Olin aivan ymmällä. Minulla oli ollut se käsitys, että kaikki suomalaisten hautakivet oli käytetty rakennus-
tarkoituksiin Johannesta sodan jälkeen asutettaessa. En vielä oikein ymmärtänyt, mistä oli kysymys. Sovin kuitenkin
Grigorin kanssa, että hän vie minut katsomaan hautakiveä. Lauantaina illansuussa Grigori haki minut hotellilta, kuten
oli sovittu, ja vei minut autollaan hautausmaalle. Kuten Johanneksen nykyisellä hautausmaalla käyneet tietävät, kulke-
minen siellä on kuin labyrintissä etenemistä. Aikamme sukkuloituamme löysimme hautakiven. Kiven vieressä oli kak-
si pienempää kiveä, joiden teksti oli hävinnyt. Näitä kolmea hautapaikkaa kiersi kettinki, joka puuttui yhdeltä sivulta.
Hautakivessä luki JAAKKO PENTTI * 1847 † 1930, MARIA LOVISA o.s. IIVARINEN * 1854 † 1902.

Olin siis isoisäni **Pentin Alen** vanhempien haudalla. Tunteet nousivat pintaan. Tällä haudalla ei tiettävästi Jaakko
Pentin jälkeläisiä ole käynyt seitsemäänkymmeneneen vuoteen.

Vietin pitkän hiljaisen hetken, kyöneleet valuivat poskillani ja sisälläni kuohui. Olin löytänyt sellaista, mitä en
tiennyt olevan olemassakaan. Suurimman tunnemyrskyn laannuttua halasin Grigoria ja kiitin. Hän tiesi kyllä mistä.
Olen saanut suuren lahja,n kun olen saanut tutustua Grigoriin, ja hän on oivaltanut, mitä Johanneksesta olen vuosit-
tain hakemassa. Hän yhtä lailla juuriltaan irrotettu kuin isäni **Onni Olavi Pentin** suku, tietää, miltä evakon lapsesta
sillä hetkellä tuntui.

– **Hannu Pentti**, Pentin Alen pojan Olavin poika –

Simo Hörkön suku

Simo Hörkön Sukuyhdistyksen kirjatyöryhmä on saanut
työnsä valmiiksi. Tekeillä oleva sukukirja, Simo Hörkön
Suku 2, on nyt taittajalla. Syksyn aikana saamme kirjat
kirjapainosta. Kirjan hinta on arviolta noin 30-40 €. **Lopullinen hinta varmistuu, kun saamme kirjapainolta
hintatiedot. Otamme mielellämme vastaan jo nyt ennakko-
tilauksia, jotta voimme arvioida kirjan painatusmäärän.**

Kirja kertoo kantaisämme **Simo Hörkön** ja hänen jälkeläistensä elämän-
vaiheista Johanneksen Koskijärvellä ja miten satojen vuosien aikaiset
suvun kotipaikat menetettiin sodan seurauksena. Nyt ilmestyvässä
sukukirjassa uusina aiheina ovat edelliseen kirjaan verrattuna mm.
sukuyhdistyksen toiminta, kotiseutumatkat, entisen kotiseudun nykytila ja näkymät, uudet kotipaikat ja päivitetyt
henkilötiedot.

Lisätietoja antavat ja ennakkotilauksia vastaanottavat:

Eira Laiho, puhelin: 0405129135, sähköposti: eira.laiho@dnainternet.net
Soile Suomi, puhelin: 0503427600, sähköposti: soilemarja@gmail.com

Mäne ja tiijä

Viime lehdessä kyselin, mitä tarkoittaa, jos joku on niin ko suven rasvalla voijeltu. No nyt mie tiijän! Sain lukijoilta
opastusta ja selvisi, että kyseessä on suden rasva. ”Semmosii lapsii, jotka ol oikein kerkiiväisii ja joka paikassa nokki-
nee ni heitä sanottii, et on ko suven rasvalla voijeltu.” Jos taas lapsi oli rauhallinen ja aina asemillaan, häntä voisi sanoa
hiljaiseksi muhjuksaksi.

Johanneksen murteessa on paljon muitakin kuvaavia sanoja erilaisille ihmisille. Kyllä joka kylästä löytyi aina vähin-
tään yksi läpäkiel, lehtrepo, liuhasko ja upelo. Läpäkiel juttelee kaikkien asiat ja tietää ne paremmin ko kukkaan muu.
Lehtrepo sanottiin, että hän mielistelee ja on niin mielin kielin, että saa lopulta tahtonsa perille, jos vain riittävästi
yrittää. Liihasko puolestaan on epäluotettava, hänelle ei kannata antaa vastuullisia tehtäviä hoidettavaksi. Ja upelo-
parka, hää on saamaton raukka, joka ei saa mittään tehdyks eikä kukkaa häneltä oikein mittää ennää viitsi odottaakaan.
Mäne ja tiijä, mitä hää sit oikein tekköö.

Muita tärkeitä ihmisiä olivat tietysti hyryläinen ja emintimä. Hyryläisistä puhutaan edelleen. Kysehän on tietys-
ti vuokralaisesta. Ja emintimä on äitipuoli. Emä-sanalla on tarkoitettu monenlaisia äitejä, emäpotatti on esimerkiksi
siemenperuna. Samasta sanavartalosta tulee myös sana emäntä. Emintimä onkin siis kuin ”emännän korvaaja”.

Ens kerral mie yritän saada tolkkua johanneksen murteen sananmuodostustavoista. Sil viisihihän se männöö, että
erilaisilla päätteillä yhdestä sanasta saa tehtyä monta uutta sanaa. No, sit myö nähhää. Piä itses terveenä!

– **Hanna-Kaisa Sadwinski** –

Koulumuistot talteen

**Johannekselainen julistaa kirjoituskilvan koulu-
muistoista. Ne voivat olla tarinoita Johanneksesta,
kirjavia koulukokemuksia evakkotaipaleelta tai
sattumuksia viime vuosikymmeniltä kotimaasta,
miksei kauempaakin.**

Tallennustapa on vapaa: juttuina, runoina, kuvien kera tai ilman,
murteella tai murtamatta. Muistoista voi kirjoittaa yhteisjuttujakin.
Teemasta voi kirjoittaa nimimerkillä tai suoraan omalla nimellä.

Kirjoitukset ja muut aineistot pyydetään toimittamaan seuran toi-
mistoon tai seuran sähköpostiosoitteeseen viimeistään **15.11.2014**.
Nimimerkeistä pyydämme lähettämään erikseen kirjoittajatiedot sul-
jetussa kuoressa. Lehtitoimikunta palkitsee mielestään parhaita ja
julkaisee aineistoja vuoden 2015 puolella. Nimimerkillä kirjoittavien
kanssa sovitaan erikseen kirjoittajatiedoista.

Nyt aapiskukko laulamaan - toivoo Lehtitoimikunta!

Autokorjaamo Testipiste M. Hiiri

Hallimestarinkatu 22
20780 KAAARINA

Puh. (02) 243 5585

Faksi (02) 243 5100

Gsm (0400) 824 767

markku.hiiri@testipiste.fi

Haluamme vahvistaa tilauskantaamme.

ERIKOISTARJOUS
uusille tilaajille

**Uusista tilauksista ei veloitusta
vielä tältä vuodelta 2014.**

Tarjous koskee sekä uusia omia tilauksia että lahjatilauksia.
Ota yhteyttä seuran toimistoon tai lehden yhteyshenkilöihin
ja uusi tilaus on voimassa jo heinäkuusta alkaen.

Johannekselainen

Johannekselainen ilmestyy n. 10 kertaa vuodessa

Kustantaja ja julkaisija:

Johannes-Seura ry

Toimisto:

Myllytie 1 (Kirkonkulma) 21500 Piikkiö, puh. 02-4795 118

Avoinna: **keskiviikkoisin** klo 12-17 ja kuukauden ensimmäisenä

ja **kolmantena arklauantaina** klo 10-15. (ks. sivu 2)

www.kolumbus.fi/johannesseura

sähköposti: Johannesseura@elisanet.fi

Päätoimittaja:

Hannu Rastas, Saksantie 89, 21500 Piikkiö

Puh: 050-3541 363

Sähköposti: hannu.rastas@dlc.fi

Lehtitoimikunta:

Marjatta Haltia, Liisa Katajainen, Kaija Sipilä,

Hanna-Kaisa Sadwinski ja päätoimittaja.

Lehden toimittajia:

Kaikki lukijamme, johannekselaiset ja heidän ystävänsä.

Ilmoitushinnat: 0,55 €/palstamm (perusteena 4-palstainen sivu,
palstan maksimileveys 70 mm).

Säännöllisistä jatkuvista ilmoituksista alennus.

Kuolinilmoitukset: 0,35 €/palstamm.

Kiitosilmoitukset: 5 €.

Tilaushinnat vuonna 2014:

Vuosikerta 30 € Suomi ja Ruotsi, muut maat 35 €.

Piikkiön Osuuspankki 471410-259546.

Toimituksellinen aineisto:

Lukijoiden kirjoituksia ja kuva-aineistoa otetaan muokattavaksi
julkaisemista varten tai julkaistavaksi sellaisenaan.
Vastuu ja päätökset julkaisemisesta ovat toimituksen.
Julkaisemisen jälkeen alkuperäiset kuvat palautetaan,
muu aineisto pyydetäessä.

Vastuu ilmoituksista:

Puhelimitse annettuihin ilmoituksiin sattuneista virheistä lehti
ei vastaa. Ilmoituksen poisjäämisestä tai muusta julkaisemisesta
sattuneesta virheestä lehden vastuu rajoittuu enimmillään
ilmoituksesta maksetun hinnan palauttamiseen.

Taitto: Esa Haltia

Sata-Pirkan Painotalo Oy